

ΑΡΤΟΤΙΝΑ

Η ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

Τρίμηνη Ενημερωτική και Πολιτιστική Έκδοση του Συλλόγου Αρτοτινών Φωκίδας
Χρόνος 26^{ος} • Αριθμός φύλλου 143 • Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2020 • Γραφεία: Αλκέτου 56 Βύρωνα 16232 Αθήνα
Τηλ. - Fax: 210 - 7655568 • Ιστοσελίδα: www.artotina.com • e-mail: artotina.diakos@gmail.com

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΑΡΤΟΤΙΝΑΣ

Στις 29/08/2020 γιορτάσαμε την Αποτομή της Τιμίας Κεφαλής του Προδρόμου, με ευλάβεια και κατάνυξη, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή μετάδοσης του covid 19.

Την παραμονή 28/8 στις 7:00 μ.μ. τελέστηκε μέγας Αρχιερατικός πανηγυρικός Εσπερινός μετά Αρτοκλασίας, χοροστατούντος του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη κ. **Θεόκτιστου** και από τους πατέρες **Θεοφάνη Μπατσαούρα**, **Βασίλειο Πέτσα** και **Βασίλειο Βλάση**.

Στις 29/8 ανήμερα της εορτής τελέστηκε Όρθρος μετά πανηγυρικής Θείας Λειτουργίας και τρισάγιο στην προτομή του ήρωα της Επανάστασης **Αθανασίου Διάκου**.

Στο ιερατικό συλλείτουργο έλαβαν μέρος ο πανοσιολογιότατος πρωτοσύγκελος πατήρ **Νεκτάριος Μουλατσιώτης**, ο πατήρ **Θεοφάνης Μπατσαούρας** και ο πατήρ **Βασίλειος Πέτσας**.

Την γιορτή τίμησαν με την παρουσία τους ο αντιδήμαρχος κ. **Παλασκώνης**

Κωνσταντίνος, ο δημοτικός σύμβουλος κ. **Μπαρμπούτης Ιωάννης**, ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου κ. **Κάππας Βασίλης**, ο πρόεδρος του Συλλόγου Αρτοτινών «Αθανάσιος Διάκος» κ. **Μαρτέκας Θεόδωρής** και τα μέλη **Μακρής Δημήτριος**, **Μαρτέκας Βασίλειος**, **Κάππα Έφη** και **Τσαλική Κατερίνα** ενώ τον Σύλλογο Αρτοτινών Μεσολογγίου «Αγ. Ιωάννης ο Πρόδρομος» εκπροσώπησαν οι κ.κ. **Κορδοπάτης Γρηγόρης**, **Κατσαρός Δημήτριος** και **Τσαμαδιάς Παναγιώτης**.

Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας προσφέρθηκε σε όλους τους προσκνητές καφές, τσίπουρο και λουκούμι.

Η διαχειριστική επιτροπή τους ευχαριστεί όλους θερμά για την παρουσία τους καθώς και όλους τους παραβρισκόμενους ευλαβείς προσκνητές.

Επίσης ιδιαίτερα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε:

Συνέχεια στη σελ. 3

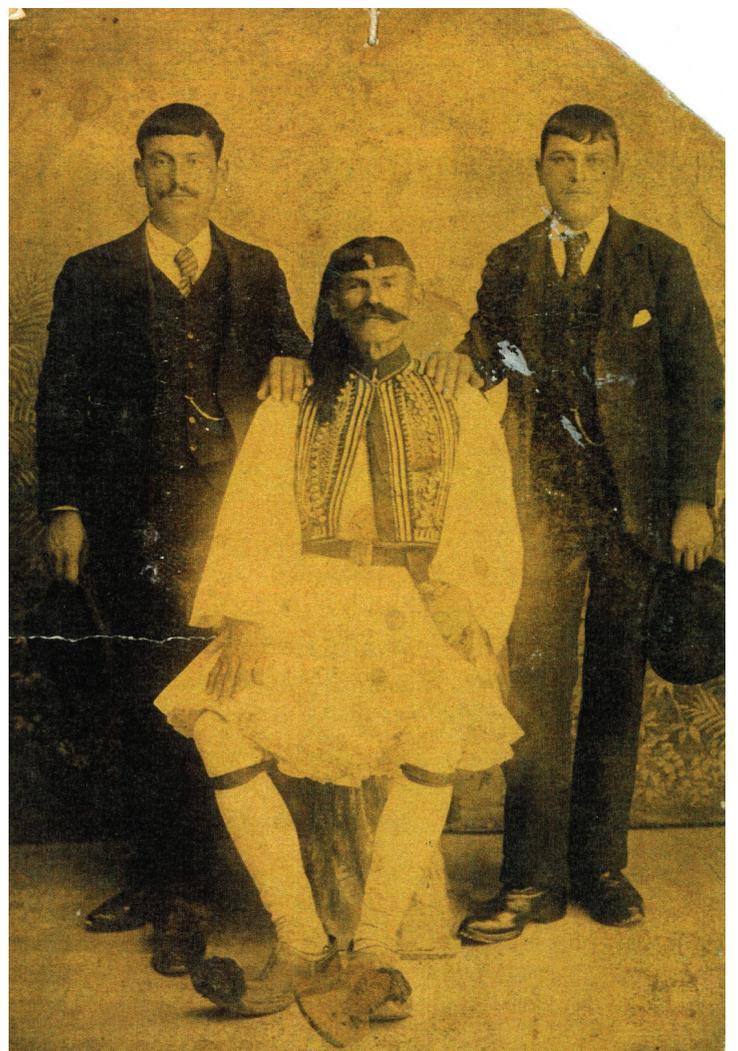
Αρτοτίνα Εδώ γεννήθηκε ο Αθ. Διάκος

5 | | Αρτοτίνα (1)· πρ. τὰ άνωτ.
και οίνος· 1 ποτ. 5 ρεύματα | 199 | 1052
| | χρήσιμα.

(1) Η Αρτοτίνα Ήν πατρίς του περιφήμου ήρωος Διάκου (Αθανασίου), ως υψώσας πρώτος την σημαίαν της επανάστασης τῆ 28 Μαρτίου 1821 και άριστεύσας κατά την Δεθαδίαν και άλλαγου, έμαρτύρησε, συλληφθίς και άναγκολοπισθείς εις Λαμίας υπό του Όμάρ-Βριόνου.

Από το βιβλίο «ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ» του Ιάκωβου Ραγκαβή, τόμος Α, σελ. 576, Αθήνα 1853

Παλιά φωτογραφία

Στη φωτογραφία στο κέντρο εικονίζεται ο **Δημήτριος Σταυρόπουλος**, πατέρας του ιδρυτή του Συλλόγου μας και Μακεδονομάχου **Βασίλειου Σταυρόπουλου (Καπετάν Κόρακα)**, πλαισιωμένος από συγγενείς του.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το καλοκαίρι στην Αρτοτίνα πραγματοποιήθηκαν τα γυρίσματα της εκπομπής «Από τόπο σε τόπο», με παρουσιαστή τον **Χρήστο Μυλωνά** που προβάλλεται από τον Τηλεοπτικό Σταθμό της Βουλής των Ελλήνων. Θα σας ενημερώσουμε έγκαιρα για την ημερομηνία προβολής της εκπομπής. Στο επόμενο φύλλο της εφημερίδας θα υπάρξει εκτενές αφιέρωμα για τα γυρίσματα της εκπομπής.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Βαπτίσεις

• Στις 11 Ιουλίου 2020 ο **Βασίλειος Δημητρίου Κατσαρός** και η **Αλεξάνδρα Γεωργίου Παλιούρα** βάπτισαν στην Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Χούνιστας Μεσολογγίου το γιο τους. Το όνομα αυτού **Δημήτρης**.

Τους ευχόμαστε να τους ζήσει!

Θάνατοι

• Στις 12 Ιουλίου 2020 απεβίωσε η **Φωτεινή Μαυραγάνη** και κηδεύτηκε στις 13 Ιουλίου στο Βασιλικό Πάτρας.

• Στις 15 Ιουλίου 2020 απεβίωσε η **Αθηνά Δημητρίου Κατσαρού**, σύζυγος Σπύρου Μελίστα και κηδεύτηκε στις 16 Ιουλίου στο Μεσολόγγι.

• Στις 20 Ιουλίου 2020 απεβίωσε ο **Ιωάννης Κωνσταντίνου Κατσαρός** και κηδεύτηκε στις 21 Ιουλίου στο Μεσολόγγι.

• Στις 30 Αυγούστου 2020 απεβίωσε ο **Γεώργιος Τζελέπης** και κηδεύτηκε την 1 Σεπτεμβρίου στην Αρτοτινά.

Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Επιτυχίες

• Η **Ιωάννα Πλατανιανάκη** του Γεωργίου και της Δήμητρας εισήχθη στο Τμήμα Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής του Ανθρώπου στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

• Η **Παρασκευή Κανούρη** του Ιωάννη και της Αντωνίας εισήχθη στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία στο Πανεπιστήμιο Πατρών.

Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία!

• Η **Θεοδώρα Βήλου** του Δημητρίου ολοκλήρωσε με επιτυχία το μεταπτυχιακό πρόγραμμα Ειδικεύσεως (ΠΜΣ) στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής με κατεύθυνση "Πολιτικές για τη Μετανάστευση, τις Κοινωνικές Διακρίσεις και την Ιδιότητα του Πολίτη" στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου στην Κόρινθο.

Θερμά συγχαρητήρια και καλή επαγγελματική αποκατάσταση!

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά την **Ελένη Σταυροπούλου-Φίσερ** και την **Αλίκη Σταυροπούλου-Μπεθάνη**, εγγονές του **Βασιλείου Σταυρόπουλου (Καπετάν Κόρακα)**, του ιδρυτή του Συλλόγου μας, για την δωρεά φωτογραφιών και εντύπων ιδιαίτερης ιστορικής και ανεκτίμητης αξίας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά το **Νικόλαο Δεσύπρη**, για την διάθεση οπτικοακουστικού υλικού στο Σύλλογο.

ΑΡΤΟΤΙΝΑ

Η ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

Τρίμηνη ενημερωτική πολιτιστική έκδοση
Ιδιοκτησία του Συλλόγου
Αρτοτινών Φωκίδας
Ν. Π. μη κερδοσκοπικό
Α.Φ.Μ. 090361430
Γραφεία: Αλκέτου 56 Βύρωνα
Τ.Κ. 16232 Τηλ. & Fax: 210 7655568

Συντακτική Επιτροπή:

Μαρτέκας Θεόδωρος
Μαυραγάνης Ιωάννης
Τσιαλική Αικατερίνη
Μακρής Δημήτριος
Κάππας Ιωάννης
Πλαστήρας Ιωάννης

Μαρτέκας Βασίλειος
Κάππα Ευσταθία
Βήλου Θεοδώρα
Εκδότης - Διευθυντής:
Θεόδωρος Μαρτέκας
Κιν.: 6980047446

e-mail: artotina.diakos@gmail.com

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση

Εκτύπωση - διεκπεραίωση:
Εκδόσεις Γραφικές Τέχνες
Καρπούζη Αριστεά & Υιοί Ο. Ε.
Θεοδοσίου 23 Ίλιον Τ.Κ. 13121
Τηλ.: 210 2619003 Fax: 210 2619696
e-mail: karrouzi@otenet.gr

Πως βγήκε η παροιμία: «Έχει ο Θεός...»

Ήταν μέρα του πανηγυριού και γινόταν χαμός στην πλατεία του χωριού. Είχαν πιαστεί παλικάρια, κορίτσια, μεσόκοποι και γερόντοι ακόμα. Διπλοτετρακάγκελος ήταν ο χορός, μπορούσε να λείπει κανένας; Μα στο χωριό από μικρή παρεξήγηση μπορεί να γίνει σωστός τραχανάς. Πέφτουν κορμιά για το έτσι τίποτα.

- Μου πήρε τη σειρά! λέει ο ένας.

- Έτσι μου το θέλω, απαντάει ο άλλος.

- Γιατί να βάλεις την αδελφή σου να χορεύει μπροστά πριν απ' τη δική μου! Μην το ξανακάνεις!

- Τόκαμα και θα το ξανακάνω σου λέει ο άλλος. Κάτι τέτοιες μικροφιλοτιμίες ανάβουν τα αίματα και όξω τα γιαταγάνια.

Αυτό έγινε λοιπόν σε κάποιο χωριό που ο χορός ήταν πάνω στη βράση του. Δεν άργησε ν' ανάψει ο καυγός. Σήκωσαν γκλίτσα οι σοπαναράιοι και έσπαζαν κεφάλια. Έβγαλαν γιαταγάνια οι γεωργοί και πελεκούσαν χέρια και κορμιά. Έγιναν σοροβολιό γυναίκες και άντρες.

Οι κακόμοιροι οι γύφτοι τ' άχασαν. Κέρωσαν απ' το φόβο τους. Έπιασαν μια μεριά και έτρεμαν όπως τρέμει το σκυλί απ' τ' αστραπόβροντα.

Ένας χωριανός που απ' το θυμό του δεν έβλεπε, που πάει και που βαρεί, κόβει μια χαντζαριά και έκαμε αντάρα το νταούλι του γύφτου. Τι τό 'φταιξε δα ο κακόμοιρος ο γύφτος, αλλά ξέρει μαθές, τι κάνει ένας θυμωμένος!

Είναι κι αυτός σα μεθυσμένος. Μια βόλτα πάντως το νταούλι, η μοναδική περιουσία του γύφτου, πάει...

Άρχισε λοιπόν κι αυτός να λέει: Ωχ! Κακό πόπαθα ο έρμος! Με τι θα φτιάσω άλλο! Χολοπαθιόταν ο δόλιος σα χήρα γυναίκα. Θεονόμησε κάποιος, τον λυπήθηκε και πήγε κοντά του.

- Δε ντρέπεσαι ορέ; του λέει. Ένα παλιοντάουλο χάλασε. Έχει ο Θεός! Μη κάθεσαι και κλαις.

- Τι λες κουμπάρε μου, του είπτε ο γύφτος. Πολλά καλά έχει ο Θεός το ξέρω, μα τούμπανα και καραμούζες δεν έχει.

Άλλοι το θέλουν αλλιώς. Λένε πως ο γύφτος είπτε: Δίκιο έχεις κουμπάρε να λες πως: Ο Θεός έχει. Μα δε μου λες, έχει και νταούλι; Όπως και να απάντησε ο γύφτος, πάντως τα λόγια του έμειναν απέθαντα.

N. ΜΑΥΡΑΓΑΝΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΤΡΙΒΗΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	50.00€
ΚΟΛΟΒΟΥ ΕΥΑΝΘΙΑ	50.00€
ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	20.00€
ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	
(ΕΥΠΑΛΙΟ)	20.00€
ΧΑΛΙΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	20.00€
ΛΑΜΠΙΔΗΣ ΗΛΙΑΣ	20.00€
ΚΟΤΡΩΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	20.00€
ΚΑΚΑΛΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	20.00€
ΚΟΡΔΟΠΑΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	20.00€
ΠΑΛΑΣΚΩΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	
ΤΟΥ ΧΑΡΙΛΑΟΥ	20.00€
ΓΡΗΓΟΡΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	
ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ	10.00€
ΜΑΜΑΛΟΥΓΚΑ ΑΣΠΑΣΙΑ	30.00€
ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	20.00€
ΜΑΚΡΗ ΜΑΡΘΑ - ΜΑΚΡΗΣ	
ΧΑΡΙΛΑΟΣ	20.00€
ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	20.00€
ΚΟΚΚΑΛΙΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ	20.00€
ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΕΪΤΟΥ ΝΙΤΣΑ	20.00€
ΚΟΥΡΛΗ-ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗ ΑΘΗΝΑ	30.00€
ΣΙΑΠΕΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	20.00€
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	20.00€
ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΦΙΣΣΕΡ	
ΕΛΕΝΗ	50.00€
ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	10.00€
ΔΡΟΣΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	
ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	20.00€
ΦΛΕΓΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	20.00€

ΚΟΛΟΒΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	
ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	50.00€
ΤΣΑΜΑΔΙΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	
ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	10.00€
ΚΟΡΔΟΠΑΤΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ	20.00€
ΓΑΪΤΑΝΗ ΦΡΟΣΩ	50.00€
ΓΑΪΤΑΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	20.00€
ΚΟΥΡΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	
ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ	20.00€
ΑΥΓΕΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	20.00€
ΤΣΟΥΜΑΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	15.00€
ΜΠΑΚΛΑΤΖΗ ΑΘΗΝΑ	10.00€
ΤΣΑΜΑΔΙΑ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ	30.00€
ΤΣΑΜΑΔΙΑΣ ΦΩΤΗΣ	50.00€
ΜΑΥΡΑΓΑΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	20.00€
ΜΑΡΤΕΚΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ	20.00€
ΚΑΠΠΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20.00€
ΤΣΑΜΑΔΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	20.00€
ΤΣΑΜΑΔΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	20.00€
ΤΡΙΒΗΛΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ	20.00€
ΨΑΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ	10.00€
ΜΑΥΡΑΓΑΝΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	10.00€
ΚΑΚΑΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	
ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	50.00€
ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20.00€
ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΡΓΥΡΗΣ	150.00€
ΖΑΒΑΛΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	20.00€
ΖΑΒΑΛΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ	20.00€
ΖΑΒΑΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	20.00€
ΠΕΤΡΟΥΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20.00€

ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Μπορείτε να καταθέσετε τη συνδρομή σας στον λογαριασμό

IBAN: GR3301101570000015729602225

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Πωλείται διώροφη μονοκατοικία 100 τετραγωνικών μέτρων,
εντός οικοπέδου 600 τετραγωνικών μέτρων
και επιπλέον 600 τετραγωνικά μέτρα οικόπεδο κοντά στη Ζαβαλόβρυση.
Τηλέφωνο επικοινωνίας 6951930130

Πωλείται μονοκατοικία 80 τετραγωνικών μέτρων
στην περιοχή Μπρούσκα
Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6974644652

Γενική Συνέλευση της Ομοσπονδίας Συλλόγων Β/Δ Δωριίδας

Με νέο Δ.Σ συνεχίζει η Ομοσπονδία Συλλόγων Βορειοδυτικής Δωριίδας (Ο.ΣΥ.ΒΟ.ΔΥ.Δ).

Στη Γενική Συνέλευση που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 6 Σεπτεμβρίου 2020, ο απελευθύν προέδρος κ. **Χρήστος Μπίμπας** έκανε τον διοικητικό απολογισμό της θητείας του αναφερόμενος στην ανάπτυξη του χώρου του ανταμώματος (θέση Πρατά-Λάκκος) με τραπέζοκαθίσματα και περιφράξη, την διεξαγωγή χορού-συνάντησης στην Αθήνα για όλα τα χωριά της Ορεινής Δωριίδας καθώς και την ολοκλήρωση ενός πετυχημένου συνεδρίου στο Κροκύλειο.

Ευχαρίστησε τα μέλη-συλλόγους που παραβρέθηκαν μέσω των εκπροσώπων τους εν μέσω δύσκολων καιρών για τη στήριξη μέχρι την ολοκλήρωση της θητείας του και επεσήμανε ότι θα συνεχίσει να στηρίζει ως μέλος της Ομοσπονδίας.

Από τις αρχαιρεσίες που ακολούθησαν εκλέχθηκε νέος πρόεδρος ο κ. **Μαυραγάνης Δημήτρης** από το Κροκύλειο, ενώ ο γενικός γραμματέας **Ιωσήφης Σταύρος** (Κάλλιο)

και ο ταμίας **Νικολόπουλος Γεώργιος** (Ζωριάνο) διατήρησαν το αξίωμά τους. Νέοι αντιπρόεδροι εκλέχθηκαν οι κ.κ. **Χαραλαμπίδης Γεώργιος** (Κλήμα) και **Κοντός Αθανάσιος** (Κερασιά) ενώ η κ. **Παπακωνσταντίνου Μαρία** αναλαμβάνει χρέη δημοσίων σχέσεων για την Ομοσπονδία.

Στο μήνυμά του, ο νέος πρόεδρος ζήτησε όλα τα χωριά να επιδείξουν ενότητα και συνοχή διότι υπάρχουν στον ορίζοντα δύο βασικά ζητήματα για την Ομοσπονδία: η κατασκευή του Βοτανικού Κήπου και η ολοκλήρωση του προγράμματος για τα μονοπάτια στην Ορεινή Δωριίδα. Δύο έργα που θα φέρουν τουριστική, και όχι μόνο, προβολή της περιοχής. Όπως αναλυτικά ανέφερε ο πρόεδρος του Συλλόγου Πενταγιωτών, κ. **Στέλιος Τσιώρης** εγκρίθηκε από την περιφέρεια η κατασκευή του Βοτανικού Κήπου, έργο ύψους 600.000€ με σκοπό την καλλιέργεια αρωματικών φυτών που θα προσελκύσει επιστήμονες, φοιτητές αλλά και εταιρείες από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΑΣΚΗΤΙΚΗ: Το 1^ο σκαλοπάτι. ΕΓΩ (Νίκος Καζαντζάκης)

Απόσπασμα από το έργο του Νίκου Καζαντζάκη: Η ΑΣΚΗΤΙΚΗ

Δεν είμαι καλός, δεν είμαι αγνός, δεν είμαι ήσυχος! Αβάσταχτη είναι η ευτυχία κι η δυστυχία μου, είμαι γιομάτος άναρθρες φωνές και σκοτάδι κυλιούμαι όλο δάκρυα κι αίματα μέσα στη ζεστή τούτη φάτνη της σάρκας μου.

Φοβούμαι να μιλήσω. Στολίζομαι με ψεύτικα φτερά, φωνάζω, τραγουδώ, κλαίω, για να συμπνίγω την ανήλεη κραυγή της καρδιάς μου.

Δεν είμαι το φως, είμαι η νύχτα μα μια φλόγα λοχίζει ανάμεσα στα σωθικά μου και με τρώει. Είμαι η νύχτα που την τρώει το φως.

Με κίντυνο, βαρυκομώντας, τρεκλίζοντας μέσα στο σκοτάδι, πασκίζω να τιναχτώ από τον ύπνο, να σταθώ λίγη ώρα, όσο μπορώ, όρθιος.

Μια μικρή ανυπόταχτη πνοή μάχεται μέσα μου απελπισμένα να νικήσει την ευτυχία, την κούραση και το θάνατο.

Γυμνάζω σαν άλογο πολεμικό το σώμα μου, το συντηρώ λιτό, γερό, πρόθυμο. Το σκληραγωγώ και το σπλαχνίζομαι. Άλλο άλογο δεν έχω.

Συντηρώ το μυαλό μου ακοίμητο, λαγάρω, ανήλεο. Το αμολώ να παλεύει ακατάλυτα και να κατατρώνει, φως αυτό, το σκοτάδι της σάρκας. Άλλο αργαστήρι να κάνω το σκοτάδι φως δεν έχω.

Συντηρώ την καρδιά μου φλεγόμενη, γενναία, ανήσυχη. Νιώθω στην καρδιά μου όλες τις παραχές και τις αντινομίες, τις χαρές και τις πίκρες της ζωής. Μα αγωνίζομαι να τις υποτάξω σ' ένα ρυθμό ανώτερο από το νου, σκληρότερο από την καρδιά μου. Στο ρυθμό του Σύμπαντος που ανηφορίζει.

Η Κραυγή κηρύχνει μέσα μου επιστροφή. Φωνάζει: "Εγώ, η Κραυγή, είμαι ο Κύριος ο Θεός σου! Δεν είμαι καταφύγι. Δεν είμαι σπιτί κι ελπίδα. Δεν είμαι Πατέρας, δεν είμαι Γιος, δεν είμαι Πνέμα. Είμαι ο Στρατηγός σου!"

"Δεν είσαι δούλος μου μήτε παιχίδι στις απαλάμες μου. Δεν είσαι φίλος μου, δεν είσαι παιδί μου. Είσαι ο σύντροφός μου στη μάχη.

"Κράτα γενναία τα στενά που σου μπιστευτήκα μην τα προδώσεις! Χρέος έχεις και μπορείς στο δικό σου τον τομέα να γίνεις ήρωας.

"Αγάπα τον κίντυνο. Τι είναι το πιο δύσκολο; Αυτό θέλω! Ποιο δρόμο να πάρεις;

Τον πιο κακοτράχαλο ανήφορο. Αυτόν παίρνω κι εγώ ακλούθα μου!

"Να μάθεις να υπακούς. Μονάχα όποιος υπακούει σε ανώτερό του ρυθμό είναι λεύτερος.

"Να μάθεις να προστάξεις. Μονάχα όποιος μπορεί να προστάξει είναι αντιπροσώπος μου απάνω στη γης ετούτη.

"Ν' αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ, εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γης. Αν δε σωθεί, εγώ φταίω.

"Ν' αγαπάς τον καθένα ανάλογα με τη συνεισφορά του στον αγώνα. Μη ζητάς φίλους να ζητάς συντρόφους!

"Να 'σαι ανήσυχος, αφχαρίστητος, απροσάρμοστος πάντα. Όταν μια συνήθεια καταστήσει βολική, να τη συντρίβεις. Η μεγαλύτερη αμαρτία είναι η ευχαρίστηση.

"Πού πάμε; Θα νικήσουμε ποτέ; Προς τι όλη τούτη η μάχη; Σώπα! Οι πολεμιστές ποτέ δε ρωτούνε!"

Σκύβω κι αφουκράζομαι την πολεμική τούτη Κραυγή στα σωθικά μου. Αρχίζω και μαντεύω το πρόσωπο του Αρχηγού, ξεκαθαρίζω τη φωνή του, δέχομαι με χαρά και με τρόμο τις σκληρές εντολές του.

Ναι, ναι, δεν είμαι τίποτα. Ένας αγνός φωσφορισμός απάνω στην ογρή πεδιάδα, ένα άθλιο σκουλήκι που σούρνεται κι αγαπάει, φωνάζει και μιλάει για φτερούγες, μια ώρα, δυο ώρες, κι ύστερα το στόμα του φράζει με χώματα. Άλλη απόκριση οι σκοτεινές δυνάμεις δε δίνουν.

Μα μέσα μου, μια Κραυγή ανώτερη μου φωνάζει θάνατη. Τι, θέλοντας και μη, είμαι κι εγώ, σίγουρα, ένα κομμάτι από τ' ορατό κι αόρατο Σύμπαντο. Είμαστε ένα. Οι δυνάμεις που δουλεύουν εντός μου, οι δυνάμεις που με σπρώχνουν και ζω, οι δυνάμεις που με σπρώχνουν και πεθαίνω είναι, σίγουρα, και δικές του δυνάμεις.

Δεν είμαι ένα μετέωρο αριζώτο στον κόσμο. Είμαι χόμα από το χόμα του και πνοή από την πνοή του.

Δε φοβούμαι μοναχός, δεν ελπίζω μοναχός, δε φωνάζω μοναχός μου. Μια παράταξη μεγάλη, μια φώρα του Σύμπαντος φοβάται, ελπίζει, φωνάζει μαζί μου.

Είμαι ένα πρόχειρο γιοφύρι, και Κάποιος αποπάνω μου περνάει και γκρεμίζομαι ξοπίσω του. Ένας Αγωνιστής με διαπερνάει, τρώει τη σάρκα μου και το μυαλό μου, ν' ανοίξει δρόμο, να γλιτώσει από μένα. Όχι εγώ, Αυτός φωνάζει!

Η ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΔΩΡΕΕΣ ΤΩΝ:

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΑΠ. 30	ΖΑΧΑΡΗ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΑΠ. 05
ΖΑΡΟΝΙΚΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΠ. 31	ΚΟΡΝΕΖΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΠ. 07
ΤΣΑΜΑΔΙΑ	ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ	ΑΠ. 32	ΡΑΠΤΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΑΠ. 09
ΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΠΥΡΟΣ	ΑΠ. 34	ΠΑΛΑΣΚΩΝΗ	ΑΜΑΛΙΑ	ΑΠ. 10
ΠΑΛΑΣΚΩΝΗΣ	Χ. ΙΩΑΝΝΗΣ	ΑΠ. 39	ΤΣΟΓΚΑ	ΔΗΜΗΤΡΑ	ΑΠ. 11
ΣΙΑΠΕΡΑΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΑΠ. 40	ΚΑΤΣΑΡΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΑΠ. 12
ΚΟΛΟΒΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΠ. 42	ΜΑΝΤΟΥΡΛΙΑ	ΑΡΕΤΗ	ΑΠ. 13
ΟΙΚ. ΣΑΡΑΜΠΑΛΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΑΠ. 43	ΜΑΜΑΛΟΥΓΚΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΠ. 15
ΚΑΤΣΑΒΟΣ	ΕΥΘΥΜΙΟΣ	ΑΠ. 44	ΚΟΤΡΩΝΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΑΠ. 17
ΜΑΡΤΕΚΑ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΑΠ. 45	ΣΟΥΦΛΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΑΠ. 18
ΝΤΣΕΛΕΠΗΣ	ΝΙΚ. & ΒΑΣΙΛ.	ΑΠ. 46	ΝΤΣΕΛΕΠΗ	ΣΠΥΡ. ΑΘΗΝΑ	ΑΠ. 20
ΚΟΛΟΒΟΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΑΠ. 47	ΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΑΠ. 22
ΒΗΛΟΥ	ΕΙΡΗΝΗ	ΑΠ. 49	ΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ	Μ. ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΑΠ. 23
ΚΑΤΣΑΡΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΑΠ. 02	ΓΑΪΤΑΝΗΣ	Ν. ΣΠΥΡΙΔΩΝ	ΑΠ. 28
ΤΣΑΜΑΔΙΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΑΠ. 03			

ΤΟΥΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥΣ

Θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι έχουν ήδη ξεκινήσει τα έργα ανακαίνισης και συντήρησης του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγία).

Όποιος επιθυμεί να συνδράμει στην αποπεράτωση του έργου, μπορεί να επικοινωνήσει με τους κ.κ. Χριστοδούλου Ιωάννη τηλ. 6946124580 και Πλαστήρα Κωνσταντίνο τηλ. 6976642254

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΑΡΤΟΤΙΝΑΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

Τις κυρίες **Κακαλή Κική, Μπραούνου Κούλα, Σιαπέρα Μαρία, Τσαμαδιά Ευθυμία** και **Φλετούρη Κούλα** για τα νηστήσιμα γλυκά.

Την κα **Πόπη Μπραούνου** και την κα **Κολοβού Βασιλική** για τα λουκούμια.

Τις κ.κ. **Ζαχαρή Αικατερίνη, Μακρή Λούλα, Παλασκώνη Αμαλία, Σιαπέρα Μαρία** και **Φλέγκα Δήμητρα** πρεσβυτέρα για τον στολισμό της εικόνας.

Τις κυρίες **Παλασκώνη Αμαλία, Σιαπέρα Μαρία** και **Τσαμαδιά Ευθυμία** για την καθαριότητα.

Στη μνήμη της αποβιώσασης **Ελένης Μπαλή, ο σύζυγός της Κωνσταντίνος Μπαλής, και οι οικογένειες Δημητρίου Κ. Μπαλή και Κωνσταντίνου Φλετούρη** διέθεσαν χρηματικό ποσό για τις ανάγκες της Ιεράς Μονής.

Στη μνήμη του αποβιώσαντος **Κωνσταντίνου Φ. Τσαμαδιά, η κα Μαρία Τσαμαδιά, πρεσβυτέρα, διέθεσε χρηματικό ποσό για τις ανάγκες της Ιεράς Μονής.**

Στη μνήμη της αποβιώσασης **Βασιλικής Τριβήλου, ο κ. Λαμπιδής Ηλίας** διέθεσε χρηματικό ποσό για τις ανάγκες της Ιεράς Μονής.

Στη μνήμη της αποβιώσασης **Βασιλικής Τριβήλου, ο κ. Λαμπιδής Δημήτριος** διέθεσε χρηματικό ποσό για τις ανάγκες της Ιεράς Μονής.

Τους ευχαριστούμε θερμά, ο Θεός να αναπαύσει τις ψυχές τους.

Όπως έχει γίνει γνωστό από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Φωκίδος κ. **Θεόκτιστο**, από τον Δήμαρχο Δωριίδος κ. **Καπεντζώνη** και από τον Αντιδήμαρχο κ. **Παλασκώνη**, για να ενταχθεί η Ιερά Μονή σε κάποιο πρόγραμμα ενίσχυσης για συντήρηση ή για επέκταση κτιριακών εγκαταστάσεων, χρειάζεται να έχει στην κατοχή της μεγάλη έκταση σε κτήματα.

Όποιος είναι κάτοχος κτήματος (με τίτλους ή χωρίς, δηλωμένο ή αδηλωτο στο Κτηματολόγιο) στην περιφέρεια της Αρτοτινας και θέλει να το δωρίσει στη Μονή μπορεί να επικοινωνήσει με τους κ.κ.:

Ζαχαρή Βασίλη 6974705576

Πλαστήρα Κώστα 6976642254

Σιαπέρα Γιάννη 6946004231

Χριστοδούλου Γιάννη 6946124580

ΜΕ ΤΙΜΗ
Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΜΠΑΤΣΑΟΥΡΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ - ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Του Κωνσταντίνου Γ. Τσέλιου

Συνέχεια από το προηγούμενο φύλλο

ΜΕΡΟΣ Β' ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΜΟΥΣΟΥΝΙΤΣΙΩΤΩΝ

1) ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ως το 1937 είχαν εκδοθεί διάφορες για το Διάκο μονογραφίες και άλλα λογοτεχνήματα, των οποίων οι συγγραφείς ταυτίζονταν με τις απόψεις της μιας ή της άλλης πλευράς. Το 1938 με αφορμή την υποβολή από την Ιστορική Αρτοτίνα αίτησης για χάραξη και διάνοιξη αμαξίτου δρόμου, άρχισε διά των στηλών της εφημερίδας «ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ» «ισχυρός δι' αντιζηλίας αγών» μεταξύ των δυο Κοινοτήτων, Αρτοτίνας και Άνω Μουσούνιτσας, επιστολές και των δύο πλευρών που δημοσιεύτηκαν επί τέσσερες μήνες σε αρκετά φύλλα του «ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ» δεν ικανοποίησαν την επιθυμία των Μουσουνιτσιωτών, οι οποίοι προσπάθησαν να νοθεύσουν την ιστορία διεκδικώντας τη γενέτειρα του Διάκου, η προσπάθειά τους έπεσε στο κενό, μη έχοντας άλλα ιστορικά επιχειρήματα για να στηρίξουν ανάλογο με την Αρτοτίνα αίτημα για διάνοιξη αμαξίτου δρόμου, κατέφυγαν στα μεγάλα μέσα. Ο πρώην πρόεδρος της (είχε παραιτηθεί λόγω ασυμβίβαστου) Αδελφότητας Μουσουνιτσιωτών Γεώργιος Ζαραλής (βλέπε Αθανασίου Ευστ. Παπαγεωργίου «ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ» σελ. 341) ανώτατος γενικός αρχίατρος της Κυβέρνησης Μεταξά. «Απευθύνθηκε με έγγραφό του προς την Ακαδημία Αθηνών για να μελετηθεί και να διευκρινισθεί οριστικά η γενέτειρα του ήρωα Αθανασίου Διάκου». Σε επιστολή του Ζαραλή, που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ 11 Φεβρουαρίου 1939 μεταξύ άλλων γράφει: (...) **διότι ιστορικά γεγονότα διαστρεβλούνται καταφόρως, δια τα οποία την τελευταίαν λέξιν θα εκφέρουσιν οι αρμόδιοι εις ους ανετέθη ανάλογον ερώτημα.** Ύστερα από αυτό η Ακαδημία Αθηνών αποφάσισε ν' ασχοληθεί με το θέμα και απάντησε: «...Μετ' ου πολύ θα δημοσιευθεί καλή μελέτη που θ' αποδώσει τα ιστορικά δίκαια όπως δε...». Την απάντηση αυτή της Ακαδημίας οι Μουσουνιτσιώτες την «εξέλαβαν» σαν εντολή και την αξιοποίησαν με δόλιο τρόπο και με ανάρμοστη συμπεριφορά στην Ιστορία και στη μνήμη του ήρωα, ανάθεσαν στον τελειόφοιτο της φιλοσοφικής Κων/νο Παπαχρήστο να «εκπονήσει μελέτη» που να αποδίδει τα ιστορικά δίκαια (όχι όπου δει) αλλά στην τότε Άνω Μουσούνιτσα. Τον Μάιο του 1939 ο Γενικός Γραμματέας του Δ.Σ. της Αδελφότητας Μουσουνιτσιωτών Π. Ροβάκης συνόδευσε (βλέπε ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ σελ. 342 παρ. Β) τον Παπαχρήστο «τον οποίο αποκαλούν εντολοδόχο της Ακαδημίας» στην Μουσούνιτσα και στην Αρτοτίνα για να συντάξει την μελέτη του (σ.σ. Ο Παπαχρήστος φιλοξενήθηκε δύο μέρες στην Αρτοτίνα, ζήτησε από τον γιατρό Κώστα Διάκο σχετικές πληροφορίες και τον διαβεβαίωσε ότι η Αρτοτίνα θα δικαιωθεί). Ο Παπαχρήστος συντάξε σε χρόνο ρεκόρ την υποβολιμαία «μελέτη» και την παρέδωσε στον πρόεδρο της Ακαδημίας. Τον ίδιο χρόνο στην επίσημη συνεδρίαση τη 15η Ιουνίου 1939 της Ακαδημίας Αθηνών, ο πρόεδρος της Αντ. Κεραμόπουλος ανακοίνωσε την κατά παραγγελία των Μουσουνιτσιωτών μελέτη του Παπαχρήστου, στη συνεδρίαση προσκλήθηκαν και παραβρέθηκαν όλα τα μέλη του Δ.Σ. της Αδελφότητας Μουσουνιτσιωτών η οποία έσπευσε και χρηματοδότησε ανάτυπο από την καταχωρημένη στα πρακτικά του Ιδρύματος μελέτη, την οποία αποκαλεί απόφαση της Ακαδημίας και την αναδημοσίευσε παντού με τον παραπλανητικό για τους απλοϊκούς αναγνώστες τίτλο, βλέπε (περιοδικό ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ τεύχος 172 σελ. 10) «Τι είχε αποφανθεί η Ακαδημία Αθηνών το 1939». Η ταχύτητα με την οποία ενέργησε η Ακαδημία φανερώνει τη

μεγάλη δύναμη που είχε το ανώτατο στέλεχος (Γ. Ζαραλής) της Κυβέρνησης Μεταξά, αυτό φαίνεται από την εξέλιξη της απόφασής της περί «δημοσίευσης καλής μελέτης η οποία θα αποδίδει τα ιστορικά δίκαια». Όταν η Ακαδημία έδωσε στην Αδελφότητα Μουσουνιτσιωτών την παραπάνω απάντηση δεν εννοούσε τη διαβλητή διαδικασία που εφεύραν οι Μουσουνιτσιώτες, εννοούσε τη διαδικασία που καταχωρώ παρακάτω. Η Αδελφότητα ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ παραπλανά την κοινή γνώμη με τη δήθεν έγκριση από την Ακαδημία της μελέτης Παπαχρήστου την οποία παρουσιάζουν σαν οριστική απόφαση που έδωσε τέλος στη λεγόμενη ιστορική διχονομία (βλέπε πρακτικά «ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ» σελ. 67 παρ. Γ' και Δ'). Αν η Ακαδημία δημοσίευε (όπως είχε δεσμευθεί) την προκήρυξη του βραβείου Παπαστράτου 1939 και την πρόκριση των μελετών ΛΑΠΠΑ και ΓΚΙΝΟΠΟΥΛΟΥ που βράβευσε το 1946 και είχε ενημερώσει την τότε Αδελφότητα Μουσουνιτσιωτών για την αδιάβλητη διαδικασία που προβλέπεται και είναι καταχωρημένη στα πρακτικά του Ιδρύματος, (πρακτικά συνεδρίασης της 30 Δεκεμβρίου 1939 σελ. 726-728) θα έβαζε τέλος στην αχαλίνωτη πλαστογράφηση της ιστορίας του Πρώτου Ήρωα της Επανάστασης του '21. Παραθέτω το σχετικό απόσπασμα από την προκήρυξη του διαγωνισμού.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΟΜΕΝΑ ΒΡΑΒΕΙΑ

Μετά ταύτα ο Γενικός Γραμματέας ανέγνωσε την εξής προκήρυξιν βραβείων ήτις περιλαμβάνουσα, τα τε ήδη πρότερον προκηρυχθέντα ως και τα νέα προκηρυσσόμενα βραβεία, ισχύει από της 1ης Ιανουαρίου 1940.

11ον) Βραβείο αδελφών Παπαστράτου 22.000 δρχ., προς συγγραφήν μονογραφίας περί του Αθανασίου Διάκου μετά μνείας των πηγών και των βοηθημάτων. Μελέται εις τρία δακτυλογραφημένα αντίγραφα είναι δεκταί εις τα γραφεία της Ακαδημίας μέχρι και της 15ης Ιανουαρίου 1941. Απονομή του βραβείου την 25ην Μαρτίου 1941. Η διαδικασία κατάθεσης μελετών στην Ακαδημία ολοκληρώθηκε προτού κηρυχθεί ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος, (αίτια του οποίου αναβλήθηκε η απονομή των βραβείων) είχαν κατατεθεί τρεις (3) μελέτες οι οποίες βρίσκονται στο αρχείο της Ακαδημίας με την ένδειξη (Βραβείο Παπαστράτου 1946).

Τα κατορθώματα των Μουσουνιτσιωτών και τις ενέργειες της Ακαδημίας ανακάλυψα όταν πληροφορήθηκα την ύπαρξη ανέκδοτης μονογραφίας περί ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ που ανήκε στον αείμνηστο Ελληνοδιδάσκαλο Σωτήρη Κωτσόπουλο από το χωριό Πλάτανος της Ναυπακτίας, αναζήτησα τους κληρονόμους του συγγραφέα, ο επιζών τότε γιος του Γιάννης, με πληροφορήσε ότι υπάρχει το χειρόγραφο και όταν πάει στο χωριό θα μου το στείλει, δεν πρόλαβε, έφυγε για το αιώνιο ταξίδι. Το χειρόγραφο της μελέτης Κωτσόπουλου που έχω στο αρχείο μου μου το έστειλε ο Ναυπάκτιος ιστορικός ερευνητής, πρόεδρος της εταιρείας ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ κ. Χαρ. Χαραλαμπίδου. Μια παράγραφος της μελέτης Κωτσόπουλου επιβεβαιώνει τη σκοτεινή διαδρομή της (καλής μελέτης) που είχε εξαγγείλει η Ακαδημία, την καταχωρίζω: «Ουχ ήττον όμως εισέτι το ζήτημα τούτο κατά τινάς υφίσταται άλυτον και αμφισβητείται η γνησιότης της αληθούς καταγωγής του, Αθανασίου Διάκου, διό οι εθνικοί ευεργέται αξιότιμοι κ.κ. Αδελφοί Παπαστράτου εξ Αγρινίου, ευγενή τέκνα της Ρούμελης, προεκήρυσαν βραβείον περί συγγραφής μονογραφίας, δια της οποίας οριστικώς θέλει λυθή το μέχρι τούδε αμφισβητήσιμον τούτο ζήτημα. Η Σεβαστή Ακαδημία Αθηνών θέλει προκρίνει και βραβεύσει

την καλύτεραν εκ των υποβληθεισών εις Αυτήν».

Απ' αυτό το μικρό απόσπασμα της μελέτης Κωτσόπουλου και από τη βραβευμένη μελέτη του Τάκη Λάππα την οποία αναθεώρησε προτού δημοσιευθεί, απευθύνθηκα στην Ακαδημία όπου στα βιβλία πρακτικών ΔΕΝ είναι καταχωρημένη η μελέτη Λάππα, (γιατί;) αλλά μόνο η έκθεση του Γενικού Γραμματέα (ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΝΕΜΗΜΕΝΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΩΝ) κατά την πανηγυρική συνεδρία της 24ης Μαρτίου 1946.

Τιμώσα την μεγάλην θρησκευτικήν εορτήν και την ένδοξον ημέραν της αναμνήσεως των μεγάλων Ελευθερίων του Γένους, αλλά και το ίδιον γενέθλιον άγουσα η Ακαδημία κατά την 25ην Μαρτίου απονέμει και πάλιν κατά την τεταγμένην σημερινήν πανηγυρικήν συνεδρίαν βραβεία και επαίνους και μετάλλια προς ηθικήν ενίσχυσιν των εθνικώς εργαζομένων και προς παρόρμησιν και άλλων προς την αυτήν κατεύθυνσιν. Πάντοτε μεν, μάλιστα δε σήμερον είναι αναγκαιοτάτη η εργασία προς αναζωογόνησιν της κλυδωνιζομένης πατρίδος εργασία συστηματική, εργασία αέναος εν πνεύματι και αλληλεγγύη εθνική. Εάν δε και πάλιν σήμερον οι απονεμόμενοι τιμαί δεν συνοδεύονται υπό χρημάτων δια τους γνωστούς λόγους, η Ελληνική φιλοτιμία, πιστή εις την ιστορικήν αυτήν καταγωγήν, θα δείξη ότι την δόξαν θεωρεί ανωτέραν των χρημάτων και δεν θα υποτιμήση την ηθικήν αξίαν των αναγνωρίσεων.

Μετά γνώμην της Τάξεως των γραμμάτων και των καλών τεχνών, η Ολομέλεια της Ακαδημίας απεφάσισε να απονεμή:

1) Το βραβείον Αδελφών Παπαστράτου δια την καλύτεραν μονογραφίαν περί του Αθανασίου Διάκου μετά μνείας των πηγών και των βοηθημάτων απονέμεται εις την εν χειρογράφω και υπό το ρητόν «μολών λαβέ» υποβληθείσαν μελέτην ανήκουσαν εις τον κ. Δημήτριον Λάππαν. Η μελέτη έχει λάβει υπ' όψιν εκατόν είκοσι εννέα δημοσιεύματα προς δε τούτοις και πλείονας χειρογράφους πηγάς, ασχολείται δε ευστόχως περί πάσας της φάσεως της ζωής του Διάκου της οποίας πολλάς λεπτομερείας διαφωτίζει επί τη βάσει και ανεκδότων πηγών, μετά γνώσεως προσώπων και τόπων και μετ' εμπνεύσεως απηλλαγμένης κενών λυρισμών.

2) Έπαινον από του αυτού βραβείου απονέμει η Ακαδημία εις την υπό το ρητόν «ουδέν αμάρτυρον αείδω», υποβληθείσαν περί του αυτού θέματος μελέτην, ανήκουσαν εις τον Νικόλαον Γκινόπουλον, όστις δεν επρόφθασε ζων να λάβη την αναγνώρισιν ταύτην της Ακαδημίας, αλλά καταλείπει ταύτην ως ηθικήν κληρονομίαν εις την οικογένειάν του. Δημοσιεύουμε για πρώτη φορά ολόκληρο το κείμενο της έκθεσης απονομής του βραβείου Παπαστράτου και διαπιστώνουμε ότι εκτός από τη μελέτη του Λάππα, βραβεύτηκε και η υποβληθείσα μελέτη του Γκινόπουλου ο οποίος είχε πεθάνει κατά την κατοχή όπως και ο Σωτήρης Κωτσόπουλος (και αυτός πέθανε στην κατοχή) είχε υποβάλει στην Ακαδημία την υπό το ρητό «**Η παιδεία εστί πανήγυρις της ψυχής. Πολλά γαρ ακούσματα και θεάματα έχει**» μελέτη με το ίδιο θέμα. (σ.σ. Οι μελέτες υποβλήθηκαν σε τρία δακτυλογραφημένα αντίτυπα η κάθε μια, ήταν ανώνυμες και έφεραν σαν ένδειξη τα προαναφερόμενα ρητά, χωρίς ν' αναφέρεται με κανένα τρόπο το όνομα του συγγραφέα, μετά την κρίση των μελετών, ανοίχθηκε ο φάκελος με το ίδιο ρητό και αποκαλύφθηκαν τα στοιχεία του συγγραφέα). **Και οι τρεις προαναφερόμενοι συγγραφείς οι μελέτες των οποίων βρίσκονται στα αρχεία της Ακαδημίας, αποφαίνονται ότι, γέννημα της Αρτοτίνας είναι ο Αθανάσιος Διάκος.**

Συνέχεια στη σελ. 5

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ - ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Του Κωνσταντίνου Γ. Τσέλιου

Συνέχεια από τη σελ. 4

Οι υποψίες μου για άνωθεν πιέσεις στην Ακαδημία επιβεβαιώνονται από το γεγονός ότι, ενώ η μελέτη Παπαχρήστου καταχωρήθηκε στα πρακτικά, δεν συνέβη το ίδιο με τις μελέτες των Λάππα και Γκινόπουλου και όχι μόνο, με το πρόσχημα της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, δεν μας επέτρεψαν να τις μελετήσουμε, από μία γρήγορη ματιά που έριξα στη μελέτη Λάππα διαπίστωσα τη διαφορά που υπάρχει στο χειρόγραφο της Ακαδημίας και σε αυτή που δημοσίευσε στο βιβλίο του "ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ" 1949 και δεν το λέω μόνο εγώ, το αναφέρει ο ίδιος ο συγγραφέας στη σελ. 11 του βιβλίου του. Παραθέτω την υποσελίδα σημείωσή του: «Η κήρυξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου κι η στράτευσή μου στάθηκαν αφορμές το έργο μου που βράβευσε η Ακαδημία Αθηνών να έχει μερικές ελλείψεις. Ύστερα το αναθεώρησα και το συμπλήρωσα με καινούργιες πηγές και άγνωστα έγγραφα».

(σ. Ούτε ο Λάππας, ούτε κανένας ιστορικός μέχρι σήμερα, αναφέρει τον λόγο που κατατέθηκαν οι μελέτες). Με αυτή την σημείωση ο Λάππας προσπάθησε να δικαιολογήσει την αλλαγή κατεύθυνσης της μελέτης του ως προς το επώνυμο, το πατρώνυμο και την ηλικία του Διάκου, δηλαδή τα τρία στοιχεία που εξυπηρετούν τους Μουσουνισιώτες, αυτά τα στοιχεία της έριδας των δύο χωριών για τα οποία έγινε πολλός λόγος όχι μόνο δεν τα διαφωτίζει αλλά τα συσκοτίζει περισσότερο. Τα βραβευμένα πνευματικά έργα δημοσιεύονται αυτούσια στην πρώτη έκδοση, συμπληρώνονται ή αναθεωρούνται σε επόμενη έκδοση.

«Εκείνος όμως που θα θελήσει να καταπιαστεί με το Θανάση Διάκο και να τον βιογραφήσει» (γράφει ο Τάκης Λάππας στο «ΘΑΝΑΣΗ ΔΙΑΚΟ» του 1949 σελ. 13), «αδιάκοπα έχει να παλέψει με την παράδοση και το θρύλο που κάθε τόσο μπαίνει στη μέση της ζωής του». Αμέτρητες σελίδες έχουν γραφτεί για τον Αθ. Διάκο διάφοροι ιστοριογράφοι και λογοτέχνες αντιγράφουν ο ένας τον άλλον, προσθέτοντας φανταστικά συμπεράσματα με τα οποία δεν φωτίζουν τις ιστορικές διχογνωμίες, όσοι τόλμησαν με κόπους και θυσίες να επανορθώσουν τα κακώς κείμενα αγνοήθηκαν, συκοφαντήθηκαν ή διαστρεβλώθηκαν τα γραφόμενά τους. Η ανακοίνωση της ψευδομελέτης ανάπτυπο της οποίας προβάλλουν με κάθε τρόπο. Για να παραπλανήσουν την κοινή γνώμη, διατείνονται ότι η Ακαδημία έχει αποφανθεί οριστικά ότι ο Αθ. Διάκος γεννήθηκε στο χωριό τους. (Βλέπε Πρακτικά "ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ" σελ. 67). Σημείωση: Η πρώτη διαστρέβλωση της δήθεν απόφασης της Ακαδημίας δημοσιεύτηκε στα «Σημερινά» την 14η 10ου 1972 και περιλαμβάνεται στο βιβλίο του αιεμνηστού Ιωάννη Κ. Μασούρα ("ΠΟΙΑ Η ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ" 1975 σελ. 67) ότι η Ακαδημία Αθηνών κατά την συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 1939, συνεζήτησε το θέμα «που εγεννήθη ο Αθανάσιος Διάκος». Και απάντησε, ύστερα από αξιόλογο ιστορική έρευνα του καθηγητού Κων. Παπαχρήστου, ότι: «Ο Αθανάσιος Διάκος ήτο υιός του Νίκου Μασσαβέτα εγεννήθη εις την κωμόπολη της Παρανασίδος την Μουσουνίταν». Αυτή η φράση είναι η κατακλείδα της μελέτης Παπαχρήστου. Στο βιβλίο πρακτικών της Ακαδημίας δεν υπάρχει καμιά απόφαση μόνο απλή ανακοίνωση της μελέτης έγινε, αντίθετα, στα πρακτικά της πανηγυρικής συνεδρίασης της 24 Μαρτίου 1946 είναι καταχωρημένη η απόφαση της ολομέλειας της Ακαδημίας περί απονομής του πρώτου βραβείου και του επαίνου των Αδελφών Παπαστράτου διά την καλλιτέραν μονογραφίαν περί του Αθανασίου Διάκου.

Δεν σκοπεύω να επαναλάβω μια από τα ίδια, δηλαδή να προσθέσω μια κοινή βιογραφία του Διάκου όπως όλες οι άλλες, ή μια δήθεν μελέτη σαν αυτές που υποστηρίζουν τις απόψεις της μιας ή της άλλης πλευράς επικαλούμενος τις γνωστές πηγές και τα βοηθήματα. Αρχικός στόχος είναι να αναλύσω λεπτομέρειες ιστορικές και γεγονότα που αλλοιώνουν την ιστορική πραγματικότητα και να καταχωρίσω άγνωστα, απράνταχτα στοιχεία που ως τώρα δεν μελετήθηκαν και δεν αξιολογήθηκαν τα οποία υπερτερούν σε εγκυρότητα και αμεροληψία. Στόχος μου είναι να ενημερώσω την κοινή γνώμη παραθέτοντας χωρίς μεροληπτική επιλογή πηγών και χωρίς διαστρέβλωση των γραπτών κειμένων που είναι καταχωρημένα σε πρωτότυπα βιβλία, δημόσια έγγραφα και ακριβή φωτοαντίγραφα. Να σημειωθεί ότι η πλειονότητα των ιστορικών συγγραφέων αναφέρει την Αρτοτίνα ως γενέτειρα του Αθανασίου Διάκου, δεν βασίζομαι και δεν επικαλούμαι την άποψή τους επειδή, οι ιστορικούς τους καταγραφές είναι αόριστες. Νεότεροι ιστοριογράφοι ισχυρίζονται ότι ο αιεμνηστος Τάκης Λάππας έλυσε οριστικά την διχογνωμία αφού αποφαίνεται ότι ο Ήρωας γεννήθηκε στην Αρτοτίνα. Μελέτησα προσεκτικά τη «βραβευμένη» από την Ακαδημία Αθηνών μονογραφία του Τάκη Λάππα και διαπίστωσα ότι, όχι μόνο δεν ξεκαθαρίζει τα αμφιλεγόμενα βιογραφικά στοιχεία αντίθετα, τα περιπλέκει. Καμία καινούργια πηγή και κανένα άγνωστο ως τότε στοιχείο δεν υπάρχει στο βιβλίο του Λάππα, μόνο μία απλή αναφορά του πιστοποιητικού εγγυτέρων συγγενών του Δημάρχου Κροκυλείου Γ. Αναγ. Κόταρη. (Υποσημείωση (2) σελ. 12). Αυτοαναιρέται ο Λάππας, ενώ γράφει ότι η γενιά του Διάκου καταβαίνει από τον Θανάση Γραμματικό της Μουσουνίτσας, (σελ. 11), εφευρίσκει όπως και ο Καμπούρογλου, ο Παπαχρήστος και οι Μουσουνισιώτες, ότι το επώνυμο του Διάκου είναι Μασσαβέτας και αποσιωπά την παραδοχή των πιο έγκριτων ιστοριογράφων ότι μόνο ο αδελφός του Διάκου, Κώστας μετονομάστηκε Μασσαβέτας. Με την αλλοπρόσαλλη ιστόρησή του ο Λάππας συνέβαλε στα εφευρήματα των Μουσουνισιωτών που παραθέτω.

Ν.Ε. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

2) ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΧΩΡΙΟΥ ΟΠΟΥ ΕΓΕΝΝΗΘΗ Ο ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ

Ο Ν.Ε. Σταματόπουλος συγγραφέας του βιβλίου με τον αμέσως προηγούμενο τίτλο, ήταν επί σειρά ετών 1953-1968 Πρόεδρος της Αδελφότητας Μουσουνισιωτών (βλέπε "ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ" σελ. 345-347). Ο Σταματόπουλος κατά τη διάρκεια της θητείας του στο Δ.Σ. της Αδελφότητας διαπίστωσε την έλλειψη αξιόπιστων γραπτών μαρτυριών για ιστορικά πρόσωπα της περιοχής του και αποφάσισε να τα «ιστορήσει» ο ίδιος και να τα καταχωρίσει στο βιβλίο του. Ο συγγραφέας στον πρόλογό του μεταξύ άλλων γράφει: Επεξέτεινα την περιγραφήν μου και εις πρόσφατα γεγονότα αφ' ενός μεν δια να καταγραφούν και αφ' ετέρου δε δια να αποδειχθεί ποίαν ιστορικήν αδικίαν έχει υποστεί η περιοχή μας και πόσην αναληψίαν επέδειξε το κράτος εις τον αγώνα της επιβιώσεώς της. Εδώ ταιριάζει το «φωνάζει ο κλέφτης για να φοβηθεί ο νοικοκύρης». Στη συνέχεια ο Ν.Ε.Σ. εξιστορεί τα επί τουρκοκρατίας γεγονότα στην περιοχή της Άνω Μουσουνίτσας, (στις σελ. 12-13 και 14) αναφέρεται στην επί τουρκοκρατίας λειτουργία του δρόμου Λιδορκίου - Υπάτης ο οποίος είχε κυριευθεί από το 1770 από τους επαναστάτες της περιοχής: «Μέχρι το 1798 η περιοχή αυτή ήτο τελείως απρόσβλητη. Την εποχήν ταύτην ότε το άστρον του Αλή Πασά ήρχισε να μεσου-

ρανεί (...) Ο Μπέης του Λιδορκίου ηθέλησε να αποκαταστή την διακεκομμένη συγκοινωνίαν (...) «Κατά την επακολουθείσαν μάχην πλείστοι τούτων εφονεύθησαν, το δε χωρίον πυρποληθέν καθ' ολοκληρίαν εγκατελείφθη. Την εποχήν ταύτην μεταξύ των αιχμαλώτων εσύρθη και ο Αθανάσιος Μασσαβέτας ο κατόπιν Διάκος». (Σημ. ο Ν. Ξ. Σ. αποπειράται την μετονομασία του Διάκου σε Μασσαβέτα) και συνεχίζει με ανίερα επιχειρήματα προκειμένου να καταγραφούν για να τα επικαλούνται στο μέλλον σαν αποδεικτικά στοιχεία, όπως θα δούμε στα δημοσιεύματα και στα έντυπα που εκδίδει η Αδελφότητα "ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ".

Στο κεφάλαιο Αθανάσιος Διάκος (σελ. 14) ο Ν.Ε.Σ. γράφει: (...) «Αρκεί να σημειωθή κατά το τέλος της επαναστάσεως, το χωρίον τούτο είχε τελείως καταστραφή, απέμειναν δε μόνον επτά οικογένειαι εκ των οποίων απηρτίσθη και η βάσις του νέου των χωριού. Η θέσις δε του παλαιού μετετράπη εις αγρούς μετονομασθείσα εις «παλιοχώρια». Με αστεία εφευρήματα ο Ν.Ε.Σ. προσπαθεί να εδραιώσει ανύπαρκτα στοιχεία με δήθεν μαρτυρίες αιωνόβιων συγχωριανών του και του ίδιου καθώς και των «στρατευμένων» δημοσιογράφων, στη (σελ. 15) γράφει: (...) «Επιζών μάρτυς ο υποφαινόμενος κατά το 1900 ήκουσα την διήγησιν της γραίας Μαυριά της λεγομένης Μητσάνενας, η οποία και απεβίωσεν εις ηλικίαν 119 ετών, να λέγη επί λέξει τα εξής: «Όταν παιδάκια μου μας έβαλαν φωτιά εμείς λακίσαμε και εκεί πάνω στο πλατανάκι που μας κυνήγαγαν, το παιδί ο Θανάσης (Διάκος) πεδικλώθηκε από τα λουριά των τσαρουχιών του και τόπιασαν οι Τούρκοι. Αλλά τους έφυγε στο δρόμο και πήγε και κρύφτηκε στην Αρτοτίνα. Τότε εγώ ήμουν ως δεκαοκτώ χρονών και το παιδί θα ήταν δώδεκα». Τις «μαρτυρίες» του Ν.Ε.Σ. και της Μητσάνενας, γιατί δεν αναφέρονται σε κανένα προγενέστερο έγγραφο; δεν χρειάζεται να τις αντικρούσω εγώ, τις διαψεύδει ο ίδιος στη σελίδα 14 (βλέπε παραπάνω) όπου γράφει ότι το χωριό του (η Άνω Μουσουνίτσα) είχε τελείως καταστραφεί και η θέσις μετετράπη εις αγρούς και μετονομάσθηκε Παλιοχώρια. (βλέπε και σκαρίφημα "ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ" σελ. 179). Στη σελ. 20 ο συγγραφέας-πρόεδρος καταχωρεί την: (Εν Αθήναις τη 19 Οκτωβρίου 1938) αναφορά «στρατευμένου» Μοιράρχου της Χωροφυλακής Νικολάου Μπαμπαλή προς τη Νομαρχία Φθιωτιδοφωκίδας, στην οποία μεταξύ άλλων εκφράζει την άποψή του ότι επιβάλλεται να αγορασθεί από την Κοινότητα Άνω Μουσουνίτσας η οικία που γεννήθηκε ο Διάκος και να είναι εκτεθειμένη σε λαϊκό προσκύνημα, σε άλλο σημείο ο Μοίραρχος αναφέρει ότι, ο Γραμματέας του Μετοχικού Ταμείου Στρατού, ο Μουσουνισιώτης, Κων/νος Σπέντζος του υποσχέθηκε, ότι θα εξοικονομήσει τα χρήματα για την αγορά της οικίας. Η αναφορά του Μπαμπαλή και όλες οι μαρτυρίες που είναι καταχωρημένες στο προαναφερόμενο βιβλίο του Σταματόπουλου, έγιναν για να καταγραφεί το γεγονός της γέννησης του Διάκου και της ύπαρξης του σπιτιού του, για να αποτελέσουν (στο μέλλον) γραπτά στοιχεία ύπαρξης του δήθεν σπιτιού του Διάκου. Πράγματι έλλειψε απράνταχτων στοιχείων για το γεγονός της γέννησης και της ύπαρξης του σπιτιού του Διάκου στην Άνω Μουσουνίτσα, επινοήθηκαν και αντλήθηκαν στοιχεία (με ανήθικο και δόλιο τρόπο) από την στενή τοπική τους κοινωνία και σήμερα τα επικαλούνται οι Μουσουνισιώτες όπου βρεθούν και όπου σταθούν. Στη σελ. 21 καταχωρεί ένορκη ομολογία συμπατριωτών του, την καταχωρίζω.

Συνέχεια στο επόμενο φύλλο

Η Έξοδος του Μεσολογγίου Το πέρασμα από τη Δωρίδα και ο χορός των Οπλαρχηγών Αφανείς πτυχές της τοπικής μας ιστορίας

Μάιος 2020

Με αφορμή την επέτειο 194 χρόνων από την έξοδο του Μεσολογγίου, θέλω να παρουσιάσω μια αφανή, αλλά με έντονο συμβολισμό πτυχή της τοπικής μας ιστορίας, που συνδέεται με το πέρασμα των υπερασπιστών του Μεσολογγίου από τη Δωρίδα.

Οι Δωριείς, όπως είναι γνωστό, ενίσχυσαν την άμυνα του Μεσολογγίου με ένοπλα τμήματα και πλήρωσαν βαρύ φόρο αίματος, υπερασπιζόμενοι την ιδέα της Ελευθερίας.¹

Στο Μεσολόγγι η κατάσταση ήταν τραγική. Η παντελής έλλειψη τροφής ανάγκασε τους πολιορκημένους να τρώνε άλογα, μουλιάρια, γαϊδούρια, σκύλους, γάτες, ποντίκια και όταν αυτά τελείωσαν, έτρωγαν πικρά αρμυρίκια. Οι οργανισμοί των ανδρών της φρουράς εξασθένησαν, οι άμαχοι πέθαιναν από την πείνα, οι ασθενείς απειλούσαν όλους, η τροφοδοσία από το ναυτικό ήταν πλέον αδύνατη και έτσι οι οπλαρχηγοί πήραν την απόφαση για έξοδο.

Την 10η Απριλίου 1826 η έξοδος έγινε με βάση σχεδιασμό που προηγήθηκε, όπως αποτυπώνεται στα απομνημονεύματα αγωνιστών που ήταν παρόντες και έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο όπως ο Κασσομούλης, στα απομνημονεύματα άλλων αγωνιστών και από τους ιστορικούς.²

Για την έξοδο καθορίστηκαν οι ομάδες (κοιλώνες)³ των ένοπλων, η ομάδα των γυναικόπαιδων και όσοι άλλοι μπορούσαν να ακολουθήσουν στις σκληρές αυτές συνθήκες, η κατεύθυνση, καθώς και το σημείο συνάντησης,⁴ ώστε να δράσουν όλοι, όσο πιο συντονισμένα μπορούσαν στο βαθμό που αυτό θα ήταν εφικτό, λόγω των εξαιρετικά δυσμενών συνθηκών.

Τα ένοπλα τμήματα μαζί με τα γυναικόπαιδα, μετά από σκληρή μάχη σώμα με σώμα στα πεδινά, προωθήθηκαν προς τα ορεινά, ελπίζοντας ότι εκεί θα τελείωναν οι μάχες. Έπεσαν όμως σε ενέδρες και υπέστησαν μεγάλες απώλειες.⁵

Όσοι επέζησαν, κατευθύνθηκαν στη Δερβέκιστα, σημερινή Ανάληψη, όπου έκαναν απολογισμό των μαχών και των γυναικόπαιδων που χάθηκαν στις μάχες.

Εκεί ειδοποιήθηκαν ότι έπρεπε να συναντήσουν τον Καραϊσκάκη που ήταν ασθενής στον Πλάτανο.

Οι οπλαρχηγοί τον ενημέρωσαν για την όλη κατάσταση και αυτός πρότεινε να μείνουν στο στρατόπεδό του.⁶ Κάποιοι έμειναν, ενώ οι υπόλοιποι, με τους ελάχιστους διασωθέντες αμάχους, συνέχισαν την πορεία τους προς τη Δωρίδα,⁷ με στόχο να ενωθούν οι μαχητές Δωριείς με τους δικούς τους και οι υπόλοιποι να συνεχίσουν προς Σάληνα, Θεσπιές, Περαχώρα, με τελικό προορισμό το Ναύπλιο.

Όσοι γνωρίζουν τη μορφολογία του εδάφους που ακολούθησε η πορεία των μαχητών του Μεσολογγίου ή μπορούν να τη φανταστούν από τους χάρτες του διαδικτύου, μπορούν να κατανοήσουν την τεράστια προσπάθεια που κατέβαλαν για να διασχίσουν τα δύσβατα περάσματα των Κραββάρων και τις ορεινές Δωριίδες.

Πρέπει να συνυπολογίσουμε, ότι οι μαχητές, τα γυναικόπαιδα και όσοι άλλοι άμαχοι απέμειναν, ήταν αδύναμοι από την έλλειψη τροφής, αφού την στερούνταν ήδη από το Μεσολόγγι. Ότι έδωσαν σκληρές μάχες κατά την έξοδο, έπεσαν σε ενέδρες, ανέβηκαν πολεμώντας ξιφίρεις τα βουνά μέχρι να σταματήσουν να μάχονται. Ότι στην πορεία έχαναν παιδιά, γυναίκες, φίλους και συντρόφους αγωνιστές.

Κάποιες ομάδες βρήκαν καταφύγιο στο Μοναστήρι Παναγίας της Βαρνάκοβας που λειτουργούσε και ως στρατόπεδο. Ο Καραϊσκάκης έστειλε αποσπάσματα σε επίκαιρες θέσεις, για να επιβραδύνουν την προέλαση του Κιουταχί. Στο Μοναστήρι της Βαρνάκοβας⁸ έστειλε για ενίσχυση του πολεμικού βαρνακοβίτικου σώματος, τον Κώστα Καλύβα και Ιωάννη Φραγκίστα⁹ με 150 άνδρες. Οι οπλαρχηγοί Τριαντάφυλλος Αποκορίτης, Σκαλιτσόδημος και τμήματα του Σιαφάκα ενεργούσαν σε επίκαιρες θέσεις εκτός της Μονής.¹⁰ Οι Τούρκοι πολιορκήσαν το Μοναστήρι και μετά την έξοδο των υπερασπιστών, το ανατίναξαν από οργή για τις μεγάλες τους απώλειες.

Το κύριο σώμα των οπλαρχηγών με ελάχιστα γυναικόπαιδα, σε άθλια κατάσταση, αποδεκατισμένο από τις κακουχίες και την πείνα έφτασε στους Πενταγίους.

Ο Κασσομούλης γράφει:

«Ξεκινήσαντες από τὰ Λουμπουτινά,¹¹ εφθάσαμε εις Πενταγίους Λιδορικιοῦ. Μόλῳν ὅπου καὶ τοῦτοι,

Του Κωνσταντίνου Αντωνόπουλου*

τά πράγματά των τὰ εἶχαν σπικωμένα, ἤλθαν ὁμως ὄλοι οἱ οἰκοδεσπότες με ταῖς φαιμελλιαῖς των, μας ἤφεραν ἀπὸ ὅ,τι εἶχεν ὁ καθείς, ψωμί, φαγί, κρασί και ὄλην τὴν νύκταν συλληπουῦντο τὴν κατάστασίν μας καὶ τὰ δεινά μας.

Ὁ (Δ.) Σκαλιτσᾶς εὐρισκόμενος εἰς τὸ χωρίον... (Γρανίτσα), ἐπάνω ἀπὸ τοῦ Σκορδά τὸ Χάνι, εἶχε σφαχτὰ μαζωμένα ἀπὸ συνεισφορὰν, καὶ ἀνθρώπους διωρισμένους νὰ μᾶς χορηγοῦν, ὅταν ζητήσωμεν μᾶς ἔστειλεν (καὶ) 4 ἄρνια (ψημένα), τυρὶ καὶ ψωμί.

Μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνέβωμεν νὰ τὸν ἰδοῦμεν, τὸν ἐπέμψαμεν τὰς εὐχαριστήσεις μας ἐγγράφως.

Τὸ ἔσπερας, ἐκοιμήθημεν εἰς τὸ Λιδορικί· ἐκεῖνο ἦτον ὄλως διόλου κενὸν πρὸ χρόνων. Ηὐραμεν ἕνα βακάλικον, καὶ αὐτοῦ ἠπιαμεν καὶ κρασί.

Διαθάντες ἀπὸ τὸ χωρίον Καρούταις, ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Ἐλλατον, διάσελλον, ὅπου κατηφορήσαντες ἐφθάσαμεν εἰς τὰ Σάληνα».

Στις σημειώσεις των απομνημονευμάτων του Κασσομούλη, ο Βλαχογιάννης αναφέρει: «Η παράδοση λέει πως χόρεψαν κίθλα οι γενναίοι. Πρώτη φορά ήπιαν κρασί, ύστερα από την Έξοδο».¹²

Στο πέρασμά τους από τα χωριά, όπως περιγράφουν οι ίδιοι, δε συναντούσαν πάντα καλή υποδοχή και φιλοξενία. Πλήρωσαν, όσοι είχαν, για τα βασικά είδη διατροφής και ένδυσης, αλλοῦ σε υπερβολικές και αλλοῦ σε προσιτές τιμές. Αυτό ήταν αγκάθι στην ψυχή τους.¹³

Η θερμή φιλοξενία στους μαχητές του Μεσολογγίου από τους Δωριείς χωρίς κανένα αντίλλαγμα, η αναγνώριση του αγώνα και της θυσίας τους, η παρηγορία για τα βάσανά τους και η πίστη στη συνέχεια του αγώνα για ελευθερία, λειτούργησαν ως βάλασμο στις ψυχές τους.

Για το λόγο αυτό εκτιμώ, χόρεψαν τον χορό των Οπλαρχηγών με τους Δωριείς. Όλα αυτά είχαν υψηλό συμβολισμό για το ηθικό των Ελλήνων.

Οι μαχητές τα διηγήθηκαν σε όλους όταν έφτασαν σε άθλια κατάσταση στο Ναύπλιο.¹⁴ Τις διηγήσεις των μαχητών προφανώς άκουσε και ο Γεώργιος

Συνέχεια στη σελ. 7

¹ Ευθύμιος Σταθόπουλος, *Η Φωκίδα της Επανάστασης, η γενιά του Εικοσιένα και η τύχη όλων των αγωνιστών, κατάλογοι προσώπων*, Αθήνα 1994.

² Νικόλαος Κασσομούλης, *Ενθυμώματα Στρατιωτικά της Επανάστασης των Ελλήνων 1821-1833, τόμος 2ος*, σελ. 251-262, Αθήνα 1940. Ο Κασσομούλης αναφέρει συναντήσεις των οπλαρχηγών για προετοιμασία της εξόδου με συμμετοχή του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής Ιωάννη Παπαδιαμαντόπουλου, του Επισκόπου Ρωγών Ιωσήφ και Δημογερόντων του Μεσολογγίου. Στη συνάντηση της προηγούμενης ημέρας από την έξοδο, έγινε εκτίμηση της κατάστασης, ανταλλαγή απόψεων, ορισμός σημείου συνάντησης, συντάχθηκε σχέδιο εξόδου, γράφτηκε μπροστά σε όλους από τον Κασσομούλη που επιφορτίστηκε να περιέλθει τα σώματα - θέσεις υπερασπιστών, για να το διαβάσει στους αξιωματικούς.

-Αρτέμιος Μίχος, *Απομνημονεύματα 2ας πολιορκίας του Μεσολογγίου*, Αθήνα 1883, σελ. 76-77.

-Σπυρομήλιος, *Απομνημονεύματα 2ας πολιορκίας του Μεσολογγίου 1825-1826*, Αθήνα 1926.

-Νικόλαος Σπηλιάδης, *Απομνημονεύματα*, Αθήνα 1851, τόμος 2ος, σελ. 561-562.

-Απόστολος Βακαλόπουλος, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Αθήνα 1980, τόμος ΙΒ', σελ. 412.

-Γεώργιος Φίνλεϋ, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*, Αθήνα, επιμέλεια Τάσος Βουρνάς, τόμος 2ος, σελ. 106-107.

³ Νικόλαος Κασσομούλης, *ό.π.*, σελ. 260.

Αρτέμιος Μίχος, *ό.π.*, σελ. 80.

⁴ Νικόλαος Κασσομούλης, *ό.π.*, σημείο συνάντησης το Μοναστήρι του Αη Συμιού (Αγίου Συμεών), σελ. 261.

⁵ Νικόλαος Κασσομούλης, *ό.π.*, σελ. 277.

⁶ Νικόλαος Κασσομούλης, *ό.π.*, σελ. 289-290.

⁷ -Κωνσταντίνος Παπαρηγόπουλος, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Αθήνα 1887, τόμος 5ος, σελ. 892.

-Δημήτριος Αινιάν, *Ιδιαίτερος γραμματέας Καραϊσκάκη, Βιογραφία Καραϊσκάκη*, έκδοση 2η από Ι. Βλαχογιάννη, Αθήνα 1903, σελ. 31.

-Απόστολος Βακαλόπουλος, *ό.π.*, σελ. 415.

-Αρτέμιος Μίχος, *ό.π.*, σελ. 90.

-Σπυρομήλιος, *ό.π.*, σελ. 144.

-Νικόλαος Σπηλιάδης, *ό.π.*, τόμος 2ος, σελ. 566.

-Σπυρίδων Τρικούπης, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*, Λονδίνο 1860, έκδοση 2η, τόμος 3ος, σελ. 340.

⁸ -Νικόλαος Σπηλιάδης, *ό.π.*, τόμος 3ος, σελ. 12.

-Πέτρος Καλονάρος, *Βαρνάκοβα*, Αθήνα 1957, σελ. 108-110.

-Απόστολος Βακαλόπουλος, *ό.π.*, αναφέρει ότι τα στρατεύματα του Κιουταχί βρήκαν αντίσταση μόνο στο Μοναστήρι της Βαρνάκοβας και αναγκάστηκαν σε υποχώρηση.

Εγκυκλοπαίδεια από τις Ελληνικές δυνάμεις λόγω έλλειψης τροφίμων. σελ. 416.

-Γεώργιος Κρέμιος, *Νεώτατη Γενική Ιστορία*, Αθήνα 1890, τόμος 4ος, σελ. 906-907.

⁹ Ο Ιωάννης Φραγκίστας, στην αναφορά του προς τον Καποδίστρια στις 22 Απριλίου 1830, αναφέρει ότι έλαβε εντολή από τον αρχηγό του (Καραϊσκάκη), να αντισταθεί στη Βαρνάκοβα, με 150 στρατιώτες, τον Κώστα Καλύβα και τους λοιπούς (σκαλιτζέους). Αναφέρεται στην έλλειψη πολεμοφοδίων και τροφίμων, στην έξοδο από το Μοναστήρι, τον τραυματισμό και τη μετάβασή του στο Ναύπλιο για να συνταχθεί με τους οπλαρχηγούς του Μεσολογγίου που είχαν φτάσει εκεί.

¹⁰ Γιάννης Ηλιόπουλος, Παρθένιος Ζωγράφος ο από Καρυών. Ο Παπαφήσσας της Δωριίδας, έκδοση Ένωσης Ευπαλιωτών, 2013, σελ. 84-87.

¹¹ Σημερινή Άνω Χώρα Ναυπακτίας.

¹² Βλαχογιάννης, σημειώσεις στα Απομνημονεύματα Ν. Κασσομούλη, σελ. 294.

¹³ Σπυρομήλιος, Απομνημονεύματα 2ας πολιορκίας του Μεσολογγίου 1825-1826, αναφέρει ότι τα λείψανα της φρουράς του Μεσολογγίου, άνθρωποι γυμνοί, πεινασμένοι και αδύναμοι από τον πολύ κόπο, δεν έτυχαν περιθαλψής και προσφοράς, αλλά αγόραζαν τα τρόφιμα, τις κάπες και τα άλογα σε υπερβολικές τιμές, σελ. 143.

-Νικόλαος Κασσομούλης, *Ενθυμώματα Στρατιωτικά της Επανάστασης των Ελλήνων 1821-1833*, αναφέρει την προσφορά παξιμαδιών, την αγορά όμως των «σφαχτών», καθώς και το υπερβολικό ποσό τους σε γρόσια από τους αγωνιστές του Μεσολογγίου, αντί προσφοράς για τον αγώνα τους, σελ. 280-281.

-Νικόλαος Κασσομούλης, *ό.π.*, αναφέρει ότι δεν εύρισκαν πουθενά υποδοχή και πολλοί πέθαναν στο δρόμο, σελ. 293.

-Νικόλαος Σπηλιάδης, *ό.π.*, αναφέρει ότι δε βρήκαν τα αναγκαία για περιθαλψη, τόμος 2ος, σελ. 566.

-Σπυρίδων Τρικούπης, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*, Λονδίνο 1860, έκδοση 2η, τόμος 3ος, σελ. 340.

-Αντώνης Διακάκης, *Η πόλη του Μεσολογγίου κατά την Επανάσταση του 1821: πόλεμος, οικονομία, πολιτική, καθημερινή ζωή, Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Κρήτης 2017*, σελ. 403.

¹⁴ Νικόλαος Κασσομούλης, *ό.π.*, σημειώνει ότι, στο Ναύπλιο, «εβγήκεν ὄλος ο λαός εἰς υποδοχὴν, τα κανονοστάσια πυροβόλησαν, καὶ δάκρυα χαρὰς καὶ θαυμασμός μὲς εκυρίευσεν τὸν κόσμον, ὅταν παρατηροῦσαν τὴν μορφήν τῆς Φρουράς καὶ τῶν σωθέντων γερόντων Στρατηγῶν», σελ. 300.

-Αντώνης Διακάκης, *ό.π.*, ο Κ. Μεταξάς παρατήρησε ότι οι επιζώντες της εξόδου διακρίνονταν από εκείνους των έξω σωμάτων «ὡς ρακένδυτοι καθημαγμένοι, γυμνοὶ καὶ φθειριῶντες», αλλά και από τον οπλισμό τους, καθώς οι περισσότεροι είχαν «τα ξίφη καὶ μαχαίρας τῶν ἀνευ θήκης, τὴν ὁποῖαν εἶχον ρίψει ἐξερχόμενοι τοῦ Μεσολογγίου» αξιοσημείωτος ἦτο καὶ ἡ φυσιογνωμία τῶν ἀγρίων τῶν καὶ θηριώδεις ἔχουσα», σελ. 384.

-Αντώνης Διακάκης, *ό.π.*, ο F. Marcet σημειώνει ότι μέχρι το Μάιο είχε συναντήσει σε διάφορα μέρη αρκετούς άνδρες και γυναικόπαιδα, επιζώντες της εξόδου, οι οποίοι αφηγούνταν τις περιπέτειές τους με μια θλιβερή ευθυμία και δήλωναν προετοιμασμένοι από καιρό για τη θυσία για την πατρίδα, για την οποία η γενιά τους ήταν προορισμένη. σελ. 403.

Η Έξοδος του Μεσολλογγίου Το πέρασμα από τη Δωρίδα και ο χορός των Οπληρχηγών Αφανείς πτυχές της τοπικής μας ιστορίας

Συνέχεια από τη σελ. 6

Τερτσέτης και σε συνδυασμό με τον αντίκτυπο της εξόδου στην κοινή γνώμη της Ευρώπης και την αναζωπύρωση του φιλελληνικού ρεύματος, συμπεριέλαβε το χορό τους στο Λιδωρίκι, στους στίχους του ποιήματός του «Ο χορός των Οπληρχηγών και η νύχτα του Μαΐου».

Παραθέτω μερικούς στίχους του ποιήματος από το πρωτότυπο:

«...Ω χιονισμένη Παρνασσέ, σπηλαιῖς 'ς τό Λοιδωρίκι,
Σεῖς ἴδετε καλόν χορόν ἀπ' ἀνδραῖς καί γυναῖκες*,
Ὀμορφοναῖς καί γέροντες κί ἀνδρειωμένοι νέοι
Στένουν ζωάρι ἕνα χορό καί εὐμορφα τραγουδοῦνε,
Κ' ἡ νιάς ὁποῦ χορεύουσε φοροῦν ἀνδρῖκια ρούχα,
Καί μ' ἄρματα πηλακόνουε τά τρυφερά βυζιά τους.
Εἶναι τά Ἑλληνόπαιδα 'ποῦ ἀπ' τό Μισολόγγι
Μέ τά σπαθιά τους 'γλήτωσαν 'ς τῆς νύχτας τό φεγγάρι,
Καί τόρα σπαινουε χορό, 'ψηλά 'ς τό Λοιδωρίκι.
Χορεύουε νά ἡμερώσουε τὴν ἄλλη τῆς καρδιάς τους,
Πῶς πηλιά δέν θέλει, μεταῖδοῦν τοὺς νιούς 'πού ἔχαθῆκαν.
Χορεύουε διά νά δώσουε θάρρος εἰς τὴν πατρίδα,
Πῶς ὅσο κί ἂν ἐμείνανε 'λίγα τά παλληκάρια,
Τα Στήθη τους δέν 'δείλιασαν 'ς τοὺς φόνους καί 'ς τό ἄιμα,
Καί χαίρονται καί τραγουδοῦν σάν 'ς ταῖς καλαῖς ἡμέραις.»

Το ποίημα δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά, στις 15 Ιουνίου 1832 στο Ναύπλιο, στο φύλλο με αριθμό 18, της «Εθνικής Εφημερίδας».¹⁵

Το γεγονός αυτό έχει από μόνο του ιδιαίτερη σημασία για την αξιοπιστία της ιστορικής πηγής. Επιπρόσθετα στις υποσημειώσεις της εφημερίδας αναφέρεται ρητά ότι: «Ο χορός αὐτός ἐγένετο εἰς Λοιδωρίκι ἀπαραλλήλως, ὡς περιγράφεται». Στο ποίημά του ο Γεώργιος Τερτσέτης¹⁶ τονίζει τον πατριωτισμό των Ελλήνων και απευθυνόμενος στους Ευρωπαίους και στον νεοεκλεγμένο Βασιλιά Ὁθωνα, εξυμνεί τις χορευτικές και τραγουδιστικές τους συνήθειες, τις συνδέει με τον Μάιο και την ανοιξιάτικη «έκρηξη της φύσης», αναδεικνύει τις ρίζες τους από την Αρχαία Ελλάδα και την αδιάλειπτη συνέχεια τους.

Εκατό χρόνια μετά τη δημοσίευση του ποιήματος του Τερτσέτη, ο επαχτίτης Γιάννης Βλαχογιάννης,¹⁷ ποιητής και λογοτέχνης, έγραψε το ιστορικό αφήγημα «Αστραπόκαμα», αναφερόμενος στον χορό των Οπληρχηγών στο Λιδωρίκι.¹⁸ Ο Βλαχογιάννης ως επιμελητής και εκδότης των απομνημονευμάτων «Ενθυμήματα Στρατιωτικά της Επανάστασης των Ελλήνων 1821-1833» του Κασομούλη, είχε άμεση πρόσβαση στη σημειώσεις και το αρχείο του και κατά συνέπεια στα πραγματικά ιστορικά περιστατικά.

Αναφέρω απόσπασμα από το «Αστραπόκαμα»: «Της Έξοδος τ' αντίβροντο γέμισε των βουνών τα κάρκαρα, λιάκουρες και κλεισούρες αντιβούσαν, κι' οι κρυμμένοι χωριανοί βγήκανε τέλος από τους κρυψώνες τους και τρέξαν από πίσω στο συμπεθερικό, σα διψασμένα αγρίμια, να ρωτήσουν και να μάθουν.

Τους προφτάσανε πολλοί στο Λιδωρίκι. Εκεί, μπρος στ' ακνισμένα λείψανα, που δείχνουν της ζωής τη φλόγα μεσ' τα μάτια τους να θαμποσθίνει σα μακρυσμένο απόβραδο, οι χωριανοί λησμονήσαν και το ρώτημα και το άκουσμα. Άλλοι λειψό ψωμί ζυμώσαν, άλλοι ψήσαν αρνάκι τρυφερό, άλλοι ξετρυπώσαν τ' αντιψύχλι του παλιού κρασιού και στρώσαν το τραπέζι, όλο δαφνόμυρτα, και μοίρασαν το φαί, λίγο από λίγο, κι' ενώ τους θλέπουνε να τρώνε, μένουν αυτοί γονατιστοί και κλαίνε.

Δες όμως και τι θάμα ήταν αυτό. Όχι σαν ηλιοβασίλημα που φεύγει, μα σαν κοντινή ανατολή η ζωή γυρίζει στη ματιά τους. Το χαμόγελό τους μοιάζει με του Αυγερινού το πρωτοχάραμα, και ξαφνικά λάμπει στο μέτωπό τους τ' άγιο αστέρι το λαμπρό.

Είναι του Μεσολλογγίου η θύμηση η γλυκειά που ξαναγύρισε κι' έφεξε γύρω.

Σηκώνονται απ' το τραπέζι το λιτό. Άντρες - γυναίκες σιάζουν τ' αχτένιστα μαλλιά, σφίγγουν τη μέση, χεροπιάνονται όλοι νιάτα, από θείο πιστό γεμάτη την καρδιά. Ένας σουλιώτης, που 'κρυβε στα στήθια τη σημαία του Μεσολλογγίου, την ξετυλίγει, την κρεμάει απ' ένα κλάδο.

Δεν είναι πια σημαία του πολέμου αυτή, φλόμπουρο είναι γάμου, και κάνει τη χαρά του το ληπημένο συμπεθερικό, και παίρνει τη λαχτάρα της ζωής για νύφη, νύφη μια και μόνη.

Ο λόγος ο στοματικός, που φύλλαξε του θείου αυτού χορού το θάμα, λησμονήσε για το τραγούδι να μας πει, που είπαν οι χορευτάδες...».

Στον χορό έλαβαν μέρος και οι αγωνίστριες γυναίκες του Μεσολλογγίου, όπως περιγράφουν και οι δύο λογοτέχνες.

Ο Τερτσέτης στο ποίημά του λέει: «...Κ' ἡ νιάς ὁποῦ χορεύουε φοροῦν ἀνδρῖκια ρούχα, Καί μ' ἄρματα πηλακόνουε τά τρυφερά βυζιά τους. Εἶναι τά Ἑλληνόπαιδα 'ποῦ ἀπ' τό Μισολόγγι Μέ τά σπαθιά τους 'γλήτωσαν 'ς τῆς νύχτας τό φεγγάρι...».

Ο Βλαχογιάννης στο ιστορικό του αφήγημα αναφέρει:

«...Άντρες - γυναίκες σιάζουν τ' αχτένιστα μαλλιά, σφίγγουν τη μέση, χεροπιάνονται όλοι νιάτα, από θείο πιστό γεμάτη την καρδιά...».

Από τον χορό αυτό υποθέτω, δε θα μπορούσε να λείπει η Μεσολλογγίτισσα Χρυσίδα Γ. Κοντσακάρη¹⁹ και οι ανώνυμες συναγωνίστριές της. Αυτό το στοιχείο είναι ισχυρό τεκμήριο για την ορθότητα

των γραφομένων από τους Τερτσέτη και Βλαχογιάννη.

Το γεγονός ότι ο Τερτσέτης και ο Βλαχογιάννης συμπίπτουν στις παρουσιάσεις τους, δεν σημαίνει απόλυτη τεκμηρίωση της ιστορικής πραγματικότητας, σημαίνει όμως πολλά για τον τρόπο που επέλεξαν και οι δύο, να μετουσιώσουν ένα ιστορικό γεγονός σε λογοτεχνικό λόγο.

Στο πλαίσιο του εορτασμού των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821, η Ένωση Δωριέων Επιστημόνων έχει προγραμματίσει σειρά ερευνών και δράσεων, με γενικό τίτλο «**Η συμβολή των Δωριέων στην Επανάσταση του 1821**», με στόχο να στρέψει το φως της ιστορικής έρευνας και στη Δωρίδα. Για διάφορους λόγους, το φως αυτό έπεσε περισσότερο σε κάποιους τόπους ή σε κάποια γεγονότα, αφήνοντας κάποιους άλλους στη σκιά, μεταξύ αυτών και τη Δωρίδα.

Η παρουσίαση της αφανούς αυτής πτυχής της τοπικής μας ιστορίας, είναι ένα ερέθισμα για εμάς τους Δωριείς, προκειμένου να στραφούμε και σ' αυτά τα παραμελημένα κεφάλαια του παρελθόντος μας, για την, όσο το δυνατόν, πιο ολοκληρωμένη εικόνα της συμβολής των Δωριέων στην Επανάσταση του 1821.

Ο εορτασμός των 200 χρόνων δεν πρέπει να αναλωθεί σε αμφίβολης ποιότητας εκδηλώσεις και ανούσιους λόγους. Πρέπει να αποτελέσει την απαρχή για εθνική αυτογνωσία, ουσιαστική έρευνα, σκάψιμα αρχείων, ανάδειξη γεγονότων, προσώπων γνωστών και άγνωστων μέχρι σήμερα που, με τις πράξεις τους, έδωσαν νόημα στον αγώνα για την Ελευθερία.

Ο Ιστορικός και βαθύς γνώστης των διεργασιών της Επανάστασης, Βασίλης Παναγιωτόπουλος, αναφέρει σε πρόσφατο άρθρο του,²⁰ «το 1821 συγκροτήθηκε η σύγχρονη εθνική μας ταυτότητα και άρχισαν να συνειδητοποιούνται οι εθνικές διεκδικήσεις. Έτσι άρχισε να αποκρυσταλλώνεται το ελληνικό εθνικό όραμα, χωρίς το οποίο ούτε η Επανάσταση μπορούσε να «εκκολληθεί» ούτε το εν επαναστάσει έθνος να αποδεχτεί και να αντέξει τις αλλεπάλληλες θυσίες που επέφερε η δυσαναλογία ισχύος των εξεγερμένων προς την Αυτοκρατορία».

* Ο Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος είναι Οικονομολόγος, Αντιπρόεδρος της Ένωσης Δωριέων Επιστημόνων και του Ομίλου Προετοιμασίας Στελεχών Αυτοδιοίκησης, π. Αντιδήμαρχος Δήμου Δωριίδος.

** Δημοσιεύθηκε τον Μάιο 2020, στις εφημερίδες «Το Ευάγγλιο», «Εμπρός Ναυπάκτου» και στην ιστοσελίδα www.doridanews.gr

¹⁵ Εθνική Εφημερίδα, «επίσημη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως» την περίοδο εκείνη.

¹⁶ Γεώργιος Τερτσέτης, (1800 - 1874), αγωνιστής μυημένος στη Φιλική Εταιρεία, γεννήθηκε στη Ζάκυνθο. Σπούδασε νομικά, στα Πανεπιστήμια της Πάδοβα και της Μπολόνια. Ήταν ιστορικός, πολιτικός, συγγραφέας, ποιητής, φιλόσοφος, απομνημονευματογράφος και νομικός.

Παιδικός φίλος του Διονυσίου Σολωμού, συμμετείχε στον φιλοπολιτικό κύκλο της Ζακύνθου με κορυφαίους λογοτέχνες, ήταν ανάμεσα στους καλεσμένους του Σολωμού, που θα άκουγαν για πρώτη φορά από τον ίδιο, τον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν», οι δύο πρώτες στροφές του οποίου αποτέλεσαν τον Εθνικό μας Ύμνο.

Ήταν μέλος του πενταμελούς δικαστηρίου, που το 1834 δίκασε στο Ναύπλιο, τον Κολοκοτρώνη, τον Πηλοπούτα και άλλους αγωνιστές. Ο Τερτσέτης μαζί με τον Πρόεδρο του δικαστηρίου Αναστάσιο Πολυζωΐδη, αρνήθηκαν να υπογράψουν την απόφαση καταδικής τους σε θάνατο με αποκεφαλισμό για εσχάτη προδοσία. Η κίνηση αυτή προκάλεσε την οριστική τους παύση, τη φυλάκιση και την άγρια κακοποίηση τους από την Αντιβασιλεία.

Οι Γεώργιος Τερτσέτης και Αναστάσιος Πολυζωΐδης έχουν καταχωρηθεί ως εθνικοί δικαστές και διαχρονικά σύμβολα του αγώνα για ανεξάρτητη δικαιοσύνη.

¹⁷ Ο Γιάννης Βλαχογιάννης, γεννήθηκε στη Ναύπακτο το 1867. Εμφανίστηκε στα γράμματα δημοσιεύοντας με το ψευδώνυμο Γιάννης Επαχτίτης. Πραγματοποίησε ιστοριοδιφικές έρευνες για τη διάσωση αρχείων, πολύτιμων απομνημονευμάτων αγωνιστών και εγγράφων για την επανάσταση του 1821. Ένα από τα σπουδαία επιτεύγματά του ήταν η εύρεση σε έναν τενεκέ στο υπόγειο του σπιτιού του Κίτσου Μακρυγιάννη των απομνημονευμάτων του Ιωάννη Μακρυγιάννη, που δημοσίευσε το 1907. Διέσωσε και ανέδειξε τα απομνημονεύματα του Νικολάου Κασομούλη που υπήρξε αυτόπτης μάρτυρας πολλών σημαντικών γεγονότων της επανάστασης, τα οποία και περιέγραψε με αξιοθαύμαστη ειλικρίνεια και λεπτομέρεια. Επίσης βοήθησε στις έρευνες για τη διάσωση και έκδοση του αρχείου του Κολοκοτρώνη, του Καραϊσκάκη, του Σπυρομήλιου. Το 1914 με δική του εισήγηση ιδρύθηκαν από τον Ελευθέριο Βενιζέλο τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, των οποίων διετέλεσε και πρώτος διευθυντής ως το 1937.

¹⁸ Μάριος Καζίκας, Το λογοτεχνικό έργο του Γιάννη Βλαχογιάννη-Επαχτίτη, Διδακτορική Διατριβή,

Πανεπιστήμιο Αθηνών Φιλοσοφική Σχολή 2017. Ο Μάριος Καζίκας αναφέρει ότι «Η λογοτεχνική δεινότητα του Βλαχογιάννη... συνίσταται ... στην αξιοποίηση του ιστορικού υλικού ως διόδου για μια βαθύτερη αντίληψη των ηθικό - ιδεολογικών αξιών μιας άλλης εποχής. Η μεταφορά συνεισώσεων αυτούσιων ανώνυμων προσώπων της Ελληνικής Επανάστασης και το ζωντανέμά τους μπροστά στα μάτια του αναγνώστη προϋποθέτουν μια εις βάθος γνώση, αλλά πολύ περισσότερο συναισθηματική ταύτιση του συγγραφέα με τα δεδομένα της εποχής.

Εξετάζοντας τα ιστορικά του αφηγήματα ως προς τις ιστορικές αφορμές τους, φαίνεται ότι αυτά προκύπτουν ως ανασύνθεση γεγονότων που αντλούνται από τη μελέτη γραπτών ιστορικών πηγών και προφορικών αφηγήσεων αυτοπτών μαρτύρων, που βίωσαν την Ελληνική Επανάσταση».

Το «Αστραπόκαμα», γράφτηκε στις 26/6/1929 και περιλαμβάνεται στη συλλογή «Μεγάλα Χρόνια» που εκδόθηκε το 1930. Ο Μάριος Καζίκας μελετητής του λογοτεχνικού έργου του Βλαχογιάννη, μου έδωσε ως πιθανή ερμηνεία της λέξης «Αστραπόκαμα», ντοπιολαλιά της εποχής που βγαίνει από την Αστραπή και το κάψιμο, δηλαδή το καμένο τοπίο που αφήνει το πείσιμο μιας αστραπής. Αυτό φαίνεται και στα νοηματικά συμφραζόμενα της δεύτερης παραγράφου, όπου αναφέρεται ότι, «απόμεινε μιας πιθανής μαύρη καπνιά στρωμένη, δυο ζευγαριών καφαλισμένος τόπος...». Ο Βλαχογιάννης στις σημειώσεις των απομνημονευμάτων του Κασομούλη «Ενθυμήματα Στρατιωτικά της Επανάστασης των Ελλήνων 1821-1833», περιέλαμβαναν 2.701 χειρόγραφες σελίδες, αναφέρει ότι: «Η παράδοση λέει πως χόρπησαν κόλλας οι γενναίοι. Πρώτη φορά ήπιαν κρασί, ύστερα από την έξοδο».

¹⁹ Εφημερίδα «Δυτική Ελλάς», Όπως διαβάζουμε σε επικείμενο λόγο, στο φύλλο της 22ας Ιουλίου 1884, έφυγε από τη ζωή πλήρης ημερών η Χρυσίδα Γ. Κοντσακάρη σύζυγος του αγωνιστή Καραγεωργίου. Έλαβε μέρος στην έξοδο, στο πλευρό του πεσόντος συζύγου της, απέφυγε αγωνιζόμενη την αιχμαλωσία, «διωκομένη και ανδρικότατα τους εχθρούς αποκρούουσα», έφτασε πολεμώντας μαζί με άλλες έξι γυναίκες στη Δερβέκιστα και ακολουθώντας την πορεία των υπόλοιπων μαχητών, πέρασε από τη Δωρίδα και έφτασε στο Ναύπλιο.

²⁰ Βασίλης Παναγιωτόπουλος, «Τι γιορτάζουμε το 2021» δημοσίευση στην εφημερίδα Τα Νέα, 1/3/2020.

Συγχωριανοί μας επαγγελματίες

ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ

ΤΕ.Χ.ΡΑ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ
Βασιλείος Ράπτης & ΣΙΑ Ο.Ε.
Οικοδομικές Επιχειρήσεις
- Ανελκυστήρες
Καισαρείας 30-32 Βύρωνας
Τηλ.: 210 7643252

Καράμπελας Κώστας Α.Ε.Β.Ε.
Ανελκυστήρες
Αντιπροσωπείες - Εισαγωγές
Εδρα: Αλκαμένους 109 & 122
Αθήνα 10446
Τηλ.: 210 8811927, 210 8816033
Fax: 210 8822308

Κολοδού Κ. Υγιό Ε.Π.Ε.
Εγκαταστάσεις-συντηρήσεις
ανελκυστήρων
Θεσσαλονίκης 98 Κ. Πετράλωνα
Τηλ.: 210 3456091 • Fax: 210 3413031

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ & ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

Γρηγοράκης Βασίλης Χ.
Αρχιτέκτων Μηχανικός Ε.Μ.Π.
Θυσιάς 35 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310 26935 Κιν.: 6974 326186

Ζουμά Κων. Μαρία
Διπλ. Πολιτικός Μηχανικός
Εργοληπτήρια Δημοσίων Έργων
Μελέτη-Κατασκευή
-Επιβλεψη Οικοδομών -
Τακτοποίηση αυθαιρέτων
Π. Γρηγορίου Ε' 51 Ίλιον
Τηλ.-Fax: 210 2631143
Κιν.: 6972345438

Κανούρης Γιάννης Δημ.
Αρχιτέκτονας Μηχανικός
Εθν. Αντίστασης 12 Μαρούσι
Τηλ.: 210 6141584
Κιν.: 6977995489

Τριθόλου Μαρία & Χρύσα Βασ.
Αρχιτέκτονες/Μηχανικοί
MSc Ε.Μ.Π.
Μελέτη - Επιβλεψη οικοδομών
Τακτοποίηση αυθαιρέτων
Πιπίνου 5, Αθήνα
Τηλ.: 6972937146 - 210 8236066

ΑΣΦΑΛΕΙΣ

Τσομάς Νίκος
Ιθάκης 119 Ανώ Γλυφάδα
Τηλ.: 210 9634103 Γραφ.: 210 9853822
Κιν.: 6932346612

ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΑ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Παύλου Π. Αικατερίνη
Ιπποκράτους 191-195 Αθήνα 11472
Τηλ.: 210 6468787 & 6972276222
site: www.tobibliopolio.gr
e-mail: bibli@hol.gr

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Γρηγοράκη Μαρία
Διδότου 52, 10681 Αθήνα
Τηλ.: 210 3821662
Κιν.: 6932356242
e-mail: grigoraki.mar@gmail.com

Λαβίδας Δημήτρης - Αλέξανδρος
Ζ. Πηγής 2-4 Αθήνα
Τηλ.: 210 3617257

Σμυρνής Δημήτριος
25ης Μαρτίου 8, 15124, Μαρούσι
Τηλ. γραφείου: 211-0143482
Κιν.: 6944 618766
e-mail: smirnisd@gmail.com

Τσέλιου Νικ. Χριστίνα
Α. Μεταξά 7 Γλυφάδα
Τηλ.-Fax: 2110142869
- 210 6924654 • Κιν.: 6946857665
e-mail: christina.tsel@yahoo.gr

ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΟΙ

Δήμητρα Γ. Τσιώτα
Διαιτολόγος - Διατροφολόγος
Αθλητική Διαιτολόγος
Απόφοιτος Βρετανικών
Πανεπιστημίων
University of Surrey (BSc)
University of Aberdeen (MSc)
25ης Μαρτίου 12 Περιστέρι 12132
Τηλ.: 210 5748221

ΕΙΔΗ ΑΛΙΕΙΑΣ

Μαστρογεωργίου Α. & ΣΙΑ Ο.Ε.
Βουνό - Θάλασσα - Camping
Λεωφ. Μαραθώνος 98 Γέρακας Αττικής
Τηλ.: 210 6916762 Τ.Κ. 15344

ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ

Κάππας Κώστας Ι.
Γυναικεία ενδύματα
Όθωνος & Παπαδημητρίου 18 Κορωπί
Τηλ.: 210 6627498 • Κιν.: 6974882669

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

Μελίστας Χρ. Σπύρος
Μελίστα Σπ. Αθηνά
Ενοικιαζόμενες γκαρσονιέρες
πλήρως εξοπλισμένες
Αρτοτίνα Φωκίδας
Τηλ.: 6975915411 - 6977081015

Μερζάκης Κώστας
Ενοικιαζόμενα δωμάτια
& γκαρσονιέρες
Ι. Λέκκα 1 Λουτράκι Τηλ.: 27440 22456

ΕΠΙΠΛΑ

Γιαννουδάκης Κώστας
(σύζ. Ευφροσύνης Α. Σιώκη)
Επιπλα γραφείου
-Μεταλλικά-Βιβλιοθήκες-Ντουλάπες
Ερμού 103 Αθήνα Τηλ.: 210 3212402

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ - ΚΑΦΕΤΕΡΙΕΣ

Κατσαρός Νίκος
Εστιατόριο - Καφέ "Έν πλώ"
Μοναστηράκι Δωριδίας
Τηλ.: 26340 51522 • Κιν.: 6944777612

Κατσαρός Μπάμπης & Γιάννης
Χασαποταβέρνα
Ευπάλιο Φωκίδας
Τηλ.: 26340 51296

Τριθόλου Κώστας Αρ.
Καφέ μπαρ-Ψησταριά
Αρτοτίνα Τηλ.: 22660 51828

Ψήνω και Μεθώ
Σιώκη Ευφροσύνη
Μπιριζόλα - Μπιφτέκι
Ηρώων Πολυτεχνείου 22 Ηλιούπολη
Τηλ.: 210 9962004

ΖΩΤΡΟΦΕΣ

Αφοί Μαυραγάνη του Αποστόλου
Ζωοτροφές - Είδη κυνηγίου
Ευηνοχώρι Μεσολογγίου

Μαυραγάνης Βασίλειος Αποστ.
Κάτω Ευηνοχώρι Μεσολογγίου
Γεωργικά Φάρμακα
Λιπάσματα & Σπόρια
Άγιος Αθανάσιος Μεσολογγίου
Ζωοτροφές • Τηλ.: 6972412830

ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΑ & ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ

Κατσαρός Δημήτρης
Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις
Αγριλιά Μεσολογγίου
Τηλ.: 26310 26466 • Κιν.: 6977944673

Αρτοτίνα: 22660 52687

ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΗ ΕΥΗΝΟΧΩΡΙ
Ξηρού Γεωργία Β.
Υδραυλικά - Θέρμανση - Αρδευτικά
- Μελέτες - Εγκαταστάσεις
Τηλ.: 26310 39586

Τσαμαδιάς Θανάσης
Ηλεκτρολογικές εργασίες
Λευκωσίας 9 Γλυφάδα
Τηλ.: 210 9612606 - 210 9646726
Κιν.: 6944610184

Τσέλιος Γιώργος Κ.
Υδραυλικά-Είδη Θέρμανσης
Ιπποκράτους 4 Π. Φάληρο
Τηλ.: 210 9815025

ΙΑΤΡΟΙ

Δρούγκας Σ. Γεώργιος
Ειδικός Καρδιολόγος
Μέλος της Ελληνικής
Καρδιολογικής Εταιρείας
25ης Μαρτίου 76 Πετρούπολη Τ.Κ. 13231
Τηλ.-Fax: 210-5059754
Κιν.: 6974581726

Παλασκώνης Ιωάννης Δ.
Ιατρός - Γενικός Χειρουργός
ιατρείο: Λευκωσίας 49 Αθήνα
Τηλ.: 6944883425
Τηλ./Fax: 210 8617201
Κλινική ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟ
Τηλ.: 210 6926501

Τσιτσής Βασίλης Αρ.
Γυναικολόγος
Επιμελητής Α' Μαιευτικής
Γυναικολογικής Κλινικής
Γενικό Νοσοκομείο Πύργου
Κιν.: 6944792525

ΙΑΤΡΟΙ

Τσιώτα Ασπασία
Ψυχολόγος
Χώρος Συμβουλευτικής
& Ψυχοθεραπείας
Πατρ. Ιωακείμ 2 Περιστέρι 12132
Τηλ.: 210 5775255
e-mail: aspasia.tsiota@gmail.com

Φασίτσας Δημήτρης
Ειδικός Καρδιολόγος
Διδάκτωρ Παν.επ. Αθηνών
Λ. Κηφισίας 330 Χαλάνδρι
(είσοδος από Κορδελιού 8)
έναντι Νοσοκ. Υγεία Τ.Κ. 15233
Τηλ.: 210 6855951-2-3-4
Fax: 210 6855949 • Κιν.: 6934781806
www.kardiologico.gr
e-mail: kardio@otenet.gr

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ ΚΤΙΡΙΩΝ

Λαβίδας Αλέξανδρος
Όμιλος Εταιριών - Σταδίου 51 Αθήνα
Τηλ.: 210 3246397 - 210 3219605
- 210 3216164

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Λαζαρίδου Τριανταφυλλιά
Ελεύθερος επαγγελματίας
Manager καλλιτεχνών
Εκμετάλλευση γκαρνταρόμπα
Τηλ.: 6943512460

ΚΟΜΜΩΣΕΙΣ

Νανα Κομνωτήρι
Νανά Παπαβασιλείου
& Σοφία Καρβέλη
Γυναικεία - Ανδρική - Παιδικά
Δημοκρατίας 3 & Λ. Ειρήνης Πεύκη
Τηλ.: 210 8068116

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

Maris Exclusive Jewelry
Δρόσου Ελένη
Ηφαίστου 5 Αθήνα • Τηλ.: 210 3219082
Πανδρόσου 83 Αθήνα • Τηλ.: 210 3213090
website: www.marisjewelry.gr
e-mail: info@marisjewelry.gr

ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΑ

Μπραούνος Γεώργιος
Λιάκατα 10 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310-24753 • Κιν.: 6977436574

ΣΕΡΠΕΝΤΕΛΟΣ ΔΩΡΙΚΑ ΚΡΕΑΤΑ
Ευπάλιο Φωκίδας
Τηλ.: 26340 52000 • Οικ.: 26340 53152
Κιν.: 6946636590

ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΙ

Κανούρης Αθ. Τάσος
Λ. Μεσογείων 419
Τ.Κ. 15343 Αγ. Παρασκευή
Τηλ.: 210-6015181 Fax: 210-6003906
e-mail: tasoskanouris@gmail.com

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ - ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΜΟΙ

Αποστολάκης Βαγγέλης
Εκτελεστικές εργασίες
Λ. Δημοκρατίας 143 Κερατσίνι
Τηλ.-Fax: 210 4003244
Κιν.: 6972236732

TAXISCODE
Παπαναστασάτου Αγγελική
Φοροτεχνικό-Λογιστικό γραφείο
Α' τάξης
Μωρογιάννη 14 - 12133 Περιστέρι
Τηλ.: 210 5776108 - 6979227073
Fax: 210 5719550
e-mail: aggrapa@otenet.gr

ΜΕΣΙΤΙΚΑ

ΕΥΡΩΚΤΗΜΑΤΟΜΕΣΙΤΙΚΗ
Κατσαρού Β. Μαρία
Ευπάλιο: Τηλ.: 26340 51619
Κιν.: 6973007819
Αθήνα: Ξάνθου & Παπαφλέσσα
15451 Ν. Ψυχικό
Τηλ.: 210 6749557 Fax: 210 6712706
Κιν.: 6946578063

Μαυραγάνης Περικλής Σταμ.
Σύμβουλος Ακινήτων
Αναξαμένους 5 Χαλάνδρι 15238
Τηλ./Fax: 210 6010660
Κιν.: 6974317194
www.mesitiko-mavraganis.gr
perikles.mavraganis@gmail.com

ΜΕΤΑΛΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ

Τσέλιος Αθ. Γεώργιος
Μεταλλικές κατασκευές
-Μεταλλικά Κτίρια
Κουφώματα Αλουμινίου
-Σκάλες-Συστήματα Σκίασης
Τσώρτσιλ 32 Ηλιούπολη
Τηλ.: 210 9932378 Fax: 210 9931887
Κιν.: 6948537807
www.gtselios.gr
email: info@gtselios.gr

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ

Τσώρης Ηλίας
Πλ. Μεσολογγίου 8 Παγκράτι
Τηλ.: 210 7220826

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Κορδοπάτης Γιάννης
Οικοδομικές εργασίες
Πέτρουλα 4 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310 24118 & 6977 463850

Τσαμαδιάς Χρήστος
Οικοδομικές εργασίες
Άγιος Αθανάσιος Μεσολογγίου
Τηλ.: 26310 24000

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Ρουφαγάλας Γιώργος & Κώστας
Μουσική - Φωτισμός -
Οπτικοακουστικό υλικό
Σαλαμίνας 4 Παλλήνη Τ.Κ. 15351
Όρος Μυκόνου Τ.Κ. 84600
Σ. Τρικούπη 18Α Λεμεσός Τ.Κ. 3077
Τηλ.: + 30 210 6669343
Κιν.: + 30 6986261100 (Ελλάδα)
+ 357 96034989 (Κύπρος)
e-mail: george@lively-events.com
www.lively-events.com

Κρανιάς Φόσκολος Κώστας
Φωτισμός - Ηχος - Laser
• Ενοίκηση οπτικοακουστικών
συστημάτων
• Service μηχανημάτων
• Διοργάνωση εκδηλώσεων
Ευλοκάστρου 18 Ίλιον Αθήνα
Αγ. Σοφία Μύκονος
Κιν.: 6932573646
www.crownmedia.gr
e-mail: info@crowmedia.gr

ΠΡΑΤΗΡΙΑ ΚΑΥΣΙΜΩΝ

Κακαλής Δημήτρης
Πρατήριο υγρών καυσίμων
Λ. Πεντέλης 139 Χαλάνδρι
Τηλ.: 210 6840850 & 6977682015

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΟ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Αλεξανδρής Ιωάννης
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων
Είδη Φανοποιίας
Μεταχειρισμένα ανταλλακτικά
Mercedes
Κιν.: 6944148514 • Τηλ.: 26340 38515

Ζαχαρίας Νίκος
Εξουσιοδοτημένο συνεργείο FORD
1ο χλμ Εθν. Οδού Ναυπακτού - Ιτέας
Καρούλα Δάφνης Ναυπακτος
Τηλ.: 26340 29630

Κουτσόπουλος Γιάννης
NISSAN SERVICE
Ιπποκρήνης 45 & Κοκκινόπουλου
Ζωγράφου • Τηλ.: 210 7704990

Μπραούνος
Εξουσιοδοτημένος Επισκευαστής OPEL
Κωνσταντίνος Β. Μπραούνος & ΣΙΑ Ε.Ε.
Τ.Κ. 14342 Ν. Φιλαδέλφεια
Τηλ.: 210 2773296 Fax: 210 2794102
e-mail: kbraunos@otenet.gr

Τσιτσής Γιάννης Κ.
Συνεργείο αυτοκινήτων Παντός τύπου
Εργατών Τύπου 12 Κάτω Ηλιούπολη
Τηλ.: 210 9709632 • Κιν.: 6972953532

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

Κυριάκος Δ. Μαυροπούλος
Web Designer & Developer
Μεσολογγίου 108 Αιγάλεω 12242
Κιν.: 6942597515 • webkyr81@gmail.com

ΤΑΧΙ

Αλεξανδρής Ιωάννης
Ταξί Ναυπακτος
6944148514

Μαρτέκας Θεμιστοκλής Ευθ.
Τηλ.: 210 9735511

Μπαλής Γιώργος Νικ.
Βλαχόπουλων 32 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310 27143 & 6977434828

Μαυραγάνης Χρ. Γιάννης
Άγιος Γεώργιος Μεσολογγίου

ΤΕΝΤΕΣ

Αυζήτης Βασίλης
Τέντες - Πέργολες Κατασκευή
& Εμπορία Χονδρική - Λιανική
Δημογάρους 3 Περιστέρι
Τηλ.: 210 5728124 - 210 2010497
Fax: 210 5743784 • Κιν.: 6932003232

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Μαυραγάνης Περικλής Κων.
Τηλεπικοινωνίες
Αυτοματισμός γραφείου
Στρατηγού Μακρογιάννη 10Α
Νέα Φιλαδέλφεια Τ.Κ. 143 42
Τηλ.: 210 2519336 Fax: 210 2516104
www.mavraganis.gr
e-mail: periklis@mavraganis.gr

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Παλασκώνη Κ. Αικατερίνη
Γραφείο Γενικού Τουρισμού EOS TRAVEL
Εισιτήρια ακτοπλοϊκά, αεροπορικά.
Κρατήσεις ξενοδοχείων, εκδρομές,
ενοικιάσεις πούλμαν Βεΐκου 31 Γαλάτσι
Τηλ.: 210 2138866 - 210 2930111
& 210 2928028

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

ΜΠΑΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Φαρμακοποιός
Κανακάρη 207 (γωνία Μισούλη) Πάτρα
Τηλ.: 2610 339769 • Κιν.: 6975912491
e-mail: balisnikolaos@gmail.com

ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΕΣ

Βήττας Δημήτριος
Φυσικοθεραπεία
• Ηλεκτροθεραπεία • Θεραπευτική μάλαιξη
• Διαθερμία • Laser • Θεραπεία σφύρας
• Γυμναστική
Ελευθ. Πολιορκημένων 12 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310 27242 Κιν.: 6947354639

Μανωλάς Ιάκωβος & Τσούμα Βάνα
Φυσικοθεραπευτήριο
Βασ. Γεωργίου Β' 29 & Σπ. Μερκούρη
Παγκράτι • Τηλ.: 210 7229447

ΦΥΤΩΡΙΑ

Κατσούνη-Κολοδού Ειρήνη
Φυτώριο-Δέντρα-Θάμνοι-Γλάστρες
5ο χλμ. Λεωφ. Σπάτων
Τηλ.: 210 6666178

Κατσούνης Νίκος Κ.
Φυτά εσωτερικών χώρων-
Λιπάσματα-Χώματα-Σπόροι
Αναγυρούτσος 9 Τ.Κ. 16672 Βάρη
Τηλ.: 210 6666213

ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ

Τσόγκας Θανάσης
Επαγγελματική φωτογραφία-VIDEO
Τηλ.: 210 6464018 Κιν.: 6974975160

ΧΡΩΜΑΤΑ - ΣΙΔΗΡΙΚΑ

Μαστρογεωργίου Αγαθία
Χρώματα - Σιδηρικά
Είδη Οικιακής Χρήσης
Αγ. Τριάδας 63 & Κων/νου
Όθωνος Δάβαρη - Πανιάνα
Τηλ.: 210 6645895